

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**ÚLOHY DIPLOMACIE V OBLASTI ROZVOJA
MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV A EURÓPSKEJ
INTEGRÁCIE - V MINULOSTI A SÚČASNOSTI**

Evidenčné číslo 2124680

2010

Olga Eperješiová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**ÚLOHY DIPLOMACIE V MEDZINÁRODNÝCH
VZŤAHOCH A EURÓPSKEJ INTEGRÁCIE –
V MINULOSTI A SÚČASNOSTI**

Diplomová práca

Študijný program:	Európske rozvojové programy
Študijný odbor:	
Školiace pracovisko:	Katedra euópskych štúdií
Školiteľ:	Doc. Dr. Ing. Pavol Fekete, PhD.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Olga Eperješiová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Úlohy diplomacie v medzinárodných vzťahoch a európska integrácia – v minulosti a súčasnosti“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. marca 2010

Olga Eperješiová

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pánovi doc. Dr. Ing. Pavlovi Feketemu, PhD. Za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovávaní mojej diplomovej práce.

Dovoľujem si taktiež poďakovať vedeniu Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja za možnosť štúdia na tejto fakulte, pedagogickým pracovníkmi, za ochotu a získané vedomosti a praktické poznatky.

Abstrakt

Základnou a zároveň aj najdôležitejšou úlohou diplomacie je uplatňovať politické záujmy štátu. Je to tiež určitá forma , ktorou veľvyslanci riadia a uspôsobujú medzinárodné vzťahy.

Diplomacia je tiež hlavný prostriedok zahranično-politickej činnosti., praktická činnosť štátu, ktorá smeruje k uskutočňovaniu jeho zahraničnej politiky, k realizácii jeho cieľov na medzinárodnej aréne, k hájeniu jeho práv a záujmov v zahraničí. V konečnom dôsledku je súhrnom praktických opatrení, foriem a metód používaných v zahraničnej politike.

Ciele a úlohy diplomacie sú určované konkrétnou zahraničnopolitickou líniou štátu. Základným právom každého suverénneho štátu je právo na nadviazanie a udržanie diplomatických stykov s inými štátmi.

Diplomacia je profesia, ktorá sa nedá úspešne vykonávať iba ako zamestnanie. Je povolaním, vyžadujúcim si mnohoraké vedomosti, znalosti, ale aj schopnosti tieto poznatky včas a na správnom mieste a vhodným spôsobom zúžitkovať na všeobecný prospech štátu, ktorého záujmy má diplomat tú česť v cudzom štáte zastupovať.

História mnohých krajín stála a padala na schopnostiach ich diplomatov či už pri uzatváraní dohôd o mieri, obchodných zmlúv, alebo medzinárodných vzťahov medzi krajinami.

V diplomacii rozlišujeme tri etapy vývoja: dobu temna, systém európskych štátov a nakoniec demokratickú diplomaciu. Jej vývoj ovplyvňovali mnohé krajiny ako Rusko, Taliansko a Nemecko, až sa nakoniec po vzniku OSN v roku 1945 dostáva k slovu diplomacia demokratických štátov medzi ktoré patrí aj Slovensko.

Podstatná zmena v zahraničnej politike SR nastala počas integračného procesu vstupu SR do EU a do NATO. Slovenská diplomacia má väčšiu a dôležitejšiu úlohu pri obhajovaní svojich postojov a pri ich zblížovaní s postojmi ostatných členských krajín. Vzťahy Slovenska a Európskej únie mali od začiatku prístupového procesu stabilnú právnu a inštitucionálnu základňu, dynamicky sa rozvíjajú v politickej, hospodárskej a ďalších oblastiach., a to hlavne vďaka skúseným diplomatom.

Kľúčové slová:

Diplomacia, Európska únia, integrácia, medzinárodné vzťahy, zahraničná politika

Abstrakt

The most important task of diplomacy is to assert political interests of the state. The ambassadors use this form to manage international relations.

Diplomacy is the base of foreign-political activity, practical activity of the state which reaches the aim to realize foreign policy and it has to defend its rights and interests abroad. In conclusion it is the summary of practical steps, forms and methods used in foreign policy.

The aims and tasks of diplomacy are determined by foreign policy of the the state. The main right of each state is the right to establish and keep diplomatic relations with other states.

Diplomacy in not just profession it is the life style which needs wide range of knowledge and lots of skills for using them in time, in place and utilizes it generally for benefit of the country which the ambassador represents.

The history of the state often stands and falls down on skills of ambassador who sings peace treaty, trade agreement or international relations between countries.

Diplomacy recognizes three periods of devepment: the era of darkness, the system of European states and the democratic diplomacy. Its development was influenced by many countries as Russia, Italy and Germany. At the end, after establishment of UN in 1945, started the diplomacy of democratic states where Slovakia belongs too.

Main changes in foreign policy of Slovakia started after integration into EU and NATO. Slovak diplomacy has bigger and more important task in defending its attitudes and rights and in bringing them closer with other membership states. Relations of Slovakia an EU have always had stabile law and institutional base which has been improving in political, commercial and business areas. It is all thanks to experienced ambassadors.

Kľúčové slová:

Diplomacia - diplomacy, Európska únia – European Union, integrácia – integration, medzinárodné vzťahy – international relations, zahraničná politika – foreign polici

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek a značiek.....	7
Úvod.....	8
1 Vymedzenie základných pojmov	10
1.1 Diplomacia	10
1.2 Diplomat, diplomatický protokol, diplomatické funkcie a hodnosti	11
1.3 Medzinárodné právo	14
1.4 Zahraničná politika.....	15
2 Diplomacia v minulosti	17
2.1 Diplomacia staroveku	17
2.2 Najznámejší diplomati minulosti.....	22
2.2.1 Predstavitelia talianskej diplomacie.....	22
2.2.2 Predstavitelia francúzskej diplomacie.....	22
2.2.3 Predstavitelia rakúskej a nemeckej diplomacie	23
2.3 Úlohy diplomacie v tridsaťročnej vojne.....	24
2.4 Vestfálsky mier.....	25
2.5 Viedenský kongres	26
2.6 Medzinárodné vzťahy svätej stolice.....	27
3 Diplomacia súčasnosti.....	28
3.1 Charakteristika a význam Európskej diplomacie	28
3.1.1 Najznámejší predstavitelia súčasnej diplomacie.....	30
3.2 Charakteristika a význam Slovenskej diplomacie.....	33
3.3 Úlohy diplomacie v procese Európskej integrácie, prístupový proces SR.....	36
3.4 Schengenská zmluva, schengenský priestor.....	40
4 Význam a vplyv diplomacie na rozvoj medzinárodných vzťahov.....	42
4.1 Porovnanie vplyvov diplomacie v minulosti a súčasnosti.....	42
4.2 Nové výzvy, nové riešenia v diplomacii	45
5 Záver.....	48
6 Zoznam použitej literatúry.....	50
7 Prílohy	53

Zoznam skratiek a značiek

SR – Slovenská republika

EU – Európska únia

OSN – Organizácia spojených národov

NATO – Organizácia Severoatlantickej zmluvy

MZV – ministerstvo zahraničných vecí

WHO – Svetová zdravotnícka organizácia

ILO – Medzinárodná organizácia práce

SVE – krajiny strednej a východnej Európy

ESUO - Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ

EURATOM -Európske spoločenstvo pre atómovú energiu

EHS - Európske hospodárske spoločenstvo

Úvod

Začiatky diplomacie sa dajú už v treťom tisícročí pred naším letopočtom keď ju začali využívať panovníci na vytváranie vzájomných vzťahov, ktoré napokon vyústili do uzatvárania zmlúv. Odvtedy diplomacia prešla dlhým a náročným vývojom. História mnohých krajín stála a padala na schopnostiach ich diplomatov či už pri uzatváraní dohôd o mieri, obchodných zmlúv, alebo medzinárodných vzťahov medzi krajinami.

Diplomacia je však profesia, ktorá sa nedá úspešne vykonávať iba ako zamestnanie. Je povolaním, vyžadujúcim si mnohoraké vedomosti, znalosti, ale aj schopnosti tieto poznatky včas a na správnom mieste a vhodným spôsobom zúžitkovať na všeobecný prospech štátu, ktorého záujmy má diplomat tú česť v cudzom štáte zastupovať.

V novej ére, charakterizovanej hlavne rozvojom priemyslu a dopravy sa ďalší vývoj ľudstva docielil najmä vývojom technológií a konštruovaním zariadení. Diplomati sa zamerali hlavne na ochranu nezávislosti centralizujúcich sa štátov a na prospešnú cezhraničnú spoluprácu.

Hlavnou úlohou diplomacie je zabezpečiť mier, bezpečnosť krajiny a dobré vzťahy hlavne so susednými krajinami a ďalšími štátmi. Táto jej úloha bola a je v podstate rovnaká ako v minulosti tak aj v súčasnosti. V tejto súvislosti si dovoľím použiť citát Julesa Cambona, ktorý hovorí:

„ V diplomacii sa mení iba mejkap, podstata sa nemení, pretože medzinárodné spory možno natrvalo riešiť iba jedinou presvedčivou metódou – slovom statočného muža.“

V minulosti diplomacia zohrávala dôležitú úlohu počas vojen a v súčasnosti zase v procese európskej integrácie. Proces európskej integrácie sa v dnešnej dobe viac ako v minulosti bytostne dotýka miliónov občanov v Európe.

Európska integrácia priniesla polstoročie stability, mieru a ekonomickej prosperity. Pomohla zvýšiť životnú úroveň, vytvoriť vnútorný trh, zaviesť euro a posilnila hlas únie vo svete. Preto od vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 patril vstup do Európskej únie medzi priority slovenskej zahraničnej politiky. Vzťahy Slovenska a Európskej únie mali od začiatku prístupového procesu stabilnú právnu a inštitucionálnu základňu, dynamicky sa rozvíjajú v politickej, hospodárskej a ďalších oblastiach.. Hospodárska integrácia sa v praxi nedá oddeliť od politických procesov a inštitucionálnych prepojení. Ekonomická dimenzia má v Európskej únii silný politický kontext. Proces európskej integrácie určuje vývoj a fungovanie spoločných politických nástrojov Únie a zároveň vplýva na štruktúru a prácu jej inštitúcií. Okrem spoločného európskeho trhu a jeho kompletizácie v podobe zavedenia jednotnej európskej meny euro sa začala nová etapa spolupráce medzi členskými krajinami Európskych spoločenstiev v oblasti zahraničnej politiky, justície a vnútorných záležitostí.

---

1 Vymedzenie základných pojmov

1.1 Diplomacia

Diplomacia - názov diplomacia sa vyvinul z gréckeho slova diploma, označujúceho v minulosti zdvojené (zložené) tabuľky s oficiálnymi textami a odkazmi. Tak sa nazývali aj spojené doštičky, ktoré slúžili v dávnej minulosti gréckym diplomatickým predstaviteľom ako doklad ich totožnosti a oficiálneho splnomocnenia zastupovať vládu. Samotný termín diplomacia sa však začal používať až v 18. storočí a odvtedy bol čoraz častejšie spájaný aj s prípravou a ochranou medzištátnych dokumentov a zmlúv (Balušek (1996))

Diplomaciu môžeme vysvetliť aj ako sprostredkovanie určitých „správ“ alebo odkazov medzi dvomi alebo viacerými subjektmi, orientovanými na získavanie alebo vysielanie informácií. V literatúre nachádzame početné definície pojmu spoločenskej komunikácie, diplomacie a negociácie, a to od všeobecnej po konkrétnu, od vedeckej až po ironickú. Negociácie predstavujú prostriedok diplomacie, poukazujúc na úzky vzťah medzi diplomaciou a negociáciami. Diplomaciu spravidla chápeme ako uskutočnenie zahraničnej politiky vo vzťahu iných krajín prostredníctvom rokovaní.

Táto definícia správne vyzdvihuje, že diplomacia a tým aj negociácia, je len nástrojom, nie politikou samou. Môžeme ju teda vnímať ako prostriedok, ktorý sa v záujme zahraničnej politiky používa ako komunikačný, manipulačný, orientačný alebo dezorientačný inštrumentálny systém. (**Fekete- Harbutová, 2005**)

Králik (2003), citujúc Oxford English Dictionary definoval diplomaciu ako manažment medzinárodných vzťahov prostredníctvom negociácií, metóda, ktorou tieto vzťahy uspôsobujú a riadia veľvyslanci, je povolaním a umením diplomata, jeho dôvtip a adresnosť v medzinárodných stykoch a rokovaníach,“

Bystrický (2006) charakterizuje diplomaciu ako:

- spravovanie medzinárodných vzťahov vyjednávaním,

- metóda, pomocou ktorej tieto vzťahy spravujú a usporadúvajú veľvyslanci a poverení zástupcovia,

- remeslo alebo umenie diplomatov,

- šikovnosť alebo spôsoby pri vedení medzinárodných kontaktov a rokovaní

V každom prípade, však možno jednoznačne konštatovať, že Diplomacia je civilizačný výdobytok. Diplomacia sa však zapodieva aj činnosťami, ktoré upravuje medzinárodné právo súkromné, tvorené súborom právnych noriem upravujúcich občianskoprávne vzťahy, kde sú zainteresovanými stranami občania rôznych štátov.

Diplomacia je všeobecne rešpektovaný a účinný spôsob ochrany záujmov štátu s použitím legálnych a recipročných prostriedkov. Diplomacia plní v podstate dve základné funkcie:

1. chráni záujmy a presadzuje zámery svojho štátu

2. sleduje záujmy, podporuje, alebo prípustným spôsobom hatí zámery iného štátu.

Takto nám diplomaciu zadefinoval **Balušek (1996)**

1.2 Diplomat, diplomatický protokol, diplomatické funkcie a hodnosti

Diplomat - je menovaný zástupca (hlavy) štátu v cudzej krajine a pri medzinárodných rokovaníach.

Osobnosť diplomata je základným článkom celej diplomacie . Rozdiel medzi diplomatom a politikom je hlavne v tom, že diplomat zvyčajne dosahuje vyšší štandard medzinárodne pôsobivejšieho, špecializáciou a praxou nadobudnutého správania. Citujúc Caskie Stinneta: „Diplomat je osoba, ktorá vás pošle do pekla takým spôsobom, že sa budete na cestu už vopred tešiť.“

Vršanský (2004) nám vysvetlil, že Správanie vyjednávača (negociátora) ovplyvňujú jeho osobné vlastnosti a to, ako ovláda spoločenské a protokolárne pravidlá. Najdôležitejšie predispozície diplomata sú:

- pravdovravnosť a čestnosť,

- presnosť a precíznosť,

-
- chladnokrvnosť,
  - trepezlivosť, skromnosť a iniciatívnosť
  - prispôsobivosť,
  - lojálnosť,
  - dobrý zdravotný a duševný stav,
  - schopnosť reagovať na mimoriadnu situáciu,
  - vzdelanie a znalosť jazykov,
  - rozumná odvaha,
  - úcta k partnerovi,
  - schopnosť stručne a zrozumiteľne pomenovať problém,
  - schopnosť predvídať („vidieť za roh“, „počúvať obidvomi ušami“ a „čítať medzi riadkami“)

Mali sme možnosť presvedčiť sa o rôznych typoch diplomatov, ktorí na dosiahnutie svojich cieľov využívali rôzne prostriedky. Niektorí používali lesť, iní zase silu a moc. Diplomat je však v prvom rade človek a ako každý sa musí snažiť medzinárodné vzťahy racionálne uspôsobovať. Musí systematicky a dôsledne budovať siete spoločenských stykov, plniť presne inštrukcie vlády a informovať ju o svojich zisteniach a overených faktov. Predpokladom pre výkon jeho činnosti je dôležité aby ovládal aspoň jeden svetový jazyk. Mal by tiež byť skvelým rečníkom a mať schopnosť účinne vyjednávať s partnermi. Správny vyjednávač sa vyjadruje nielen prostredníctvom jazyka ale aj písma a tela. Diplomatická komunikácia je charakterizovaná zdvorilosťou, používaním vžitých výrokov a spomínaným „klamaním telom“. Diplomatické výroky sa tvoria podľa určitých pravidiel a noriem: Musia mať podmieňovací spôsob, prízvuk a intonáciu, otázku a negatívnu otázku, úvodné frázy, príslovky a druhý stupeň prídavných mien, pozitívnu formu negatívnych slov. Záznamy z rokovania sa zhotovujú vždy na základe autentického zápisu vyhotoveného počas rozhovoru, a je neprípustné bez povolenia používať iné technické pomôcky ako papier a pero. Hlavy štátov a vlád môžu v prítomnosti svojich delegácií viesť aj dôverné rozhovory medzi štyrmi očami.

Diplomatický protokol - je to vlastne súhrn medzinárodných noriem, špeciálne vypracovaných alebo tradíciou prijatých pravidiel, ktorými sa po formálnej stránke riadi styk predstaviteľov rôznych štátov a ktoré určujú vonkajšie formy stykov medzi diplomatmi a oficiálnymi zástupcami krajiny pobytu. Diplomatický protokol sa musí dodržiavať pri oficiálnych, ale aj neoficiálnych príležitostiach

Diplomatické hodnosti (rangy) – je to medzinárodne uznaná stupnica:

- Veľvyslanci
- Vyslanci
- Radcovia – vyslanci
- Veľvyslaneckí alebo vyslaneckí radcovia I. a II. Triedy
- Veľvyslaneckí alebo vyslaneckí prví, druhí a tretí tajomníci
- Veľvyslaneckí alebo vyslaneckí pridelenci – atašé

Členovia diplomatických misií sa riadia určitými pravidlami, ktoré presne vymedzuje

Členmi diplomatickej misie sú vedúci misie a členovia personálu misie, zamestnanci v administratíve alebo služobný personál. Veľkosť misie je určená potrebami vysielajúcej strany. Pred menovaním určitej osoby za vedúceho misie, má vysielajúci štát povinnosť, presvedčiť sa u prijímajúceho štátu, či táto osoba od štátu dostane agrément, čiže súhlas s jeho prijatím za vedúceho misie. Prijímajúci štát nie je povinný udeliť tento súhlas každej navrhutej osobe a nemusí svoje odmietnutie zdôvodniť. V ojedinelých prípadoch sa môže stať, že prijímajúci štát oznámi vysielajúcemu štátu, že vedúci misie alebo ktorýkoľvek člen misie sa stal nežiaducou osobou „persona non grata“. Prijímajúci štát môže tak urobiť kedykoľvek a bez zdôvodnenia, avšak stáva sa tak iba v prípadoch ak dotyčný vykonával špionážnu činnosť alebo porušil zákony danej krajiny.

Diplomatickej misii a členom diplomatického zboru sú poskytované určité výsady a imunity.

Výsady a imunity diplomatickej misie:

- Právo misie a jej vedúceho používať vlajku a štátny znak vysielajúceho štátu v miestnostiach misie, v rezidencii vedúceho misie a na jeho dopravných prostriedkoch.
- Nedotknuteľnosť miestností misie (orgány prijímacieho štátu môžu vstúpiť do miestnosti misie len s povolením vedúceho misie)
- Archívy a dokumenty misie sú vždy a všade nedotknuteľné, nedotknuteľná je i úradná korešpondencia misie, diplomatická batožina nesmie byť otvorená ani zadržaná
- Oslobodenie misie od všetkých celoštátnych, oblastných alebo miestnych daní a poplatkov s výnimkou poplatkov vyberaných za dodávku plynu, vody alebo elektriny
- Oslobodenie od colných poplatkov za dovážané predmety, ktoré sú určené pre úradné potreby misie

1.3 Medzinárodné právo

Problematiku medzinárodného práva, ktoré tvorí základ fungovania EÚ a medzinárodných organizácií nám priblížil **Tomko a kol.(1988)**. Medzinárodnými vzťahmi rozumieme súhrn politických, hospodárskych, sociálnych a iných spoločenských vzťahov, ktoré existujú medzi národmi a štátmi. Medzinárodné vzťahy, ktoré sú upravené medzinárodným právom nazývame medzinárodnoprávne vzťahy. Proces tvorby medzinárodného zmluvného práva bez ohľadu na to, o akú konkrétnu zmluvu ide, sa uskutočňuje vždy prostredníctvom diplomatických rokvaní.

Medzinárodné právo možno definovať ako ucelený, rozvíjajúci sa súbor právnych pravidiel, ktoré upravujú vzťahy medzi subjektami medzinárodného práva, predovšetkým medzi suverénnymi štátmi. Pravidlá medzinárodného práva, ktoré sa všeobecne uznávajú a ktoré zaväzujú všetky štáty bez rozdielu spoločenského zriadenia, tvoria všeobecné medzinárodné právo. Predmetom medzinárodného práva sú teda tie politické, hospodárske, obchodné, vedecko-technické, kultúrne a iné vzťahy medzi štátmi, ktoré sú regulované záväznými pravidlami medzinárodného práva.

Medzinárodné právo delíme na:

1. medzinárodné právo verejné
2. medzinárodné právo súkromné

Základnými zásadami medzinárodného práva rozumieme také pravidlá správania, ktoré uznávajú všetky štáty bez ohľadu na ich hospodársko – spoločenské zriadenie.

1.4 Zahraničná politika

Zahraničná politika - je súhrn aktivít potrebných na zabezpečenie všeobecného blaha národa, vlastnej záujmovej skupiny alebo politickej strany v zahraničnej oblasti štátu. Určuje smer, ktorým štát presadzuje svoje záujmy v zahraničí.

Históriu Aliancie, ktorej súčasťou sa vďaka skúseným diplomatom a ich úsiliu stalo aj Slovensko v roku 2004 stručne priblížil **Bystrický (2006)**. Severoatlantická zmluva, ktorou sa založilo NATO bola podpísaná vo Washingtone dňa 4.4.1949. Podpísalo ju dvanásť zakladajúcich členov, Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Holandsko, Island, Kanada, Nórsko, Luxembursko, Portugalsko, Spojené štáty americké, Taliansko a Veľká Británia. Tomuto kroku predchádzal podpis bruselskej dohody piatich západoeurópskych krajín. Zásadné spoločensko-politické zmeny v strednej a východnej Európe, koncom osemdesiatych rokov minulého storočia podnietili proces ďalšieho rozširovania NATO. Poslanie Aliancie je zakotvené v preambule Severoatlantickej zmluvy: „ Zmluvné strany znovu potvrdzujú svoju vieru v ciele a zásady Charty spojených národov a svoju túžbu žiť v mieri so všetkými národmi a všetkými vládami. Sú odhodlané zabezpečiť slobodu, spoločné dedičstvo a civilizáciu svojich národov, založené na zásadách demokracie, slobody jednotlivca a vlády zákona. Snažia sa prispieť k stabilite a blahu národov v oblasti severného Atlantiku.“

Podstatou zahraničnej politiky a prostredníctvom nej dochádza k zapojeniu štátu do medzinárodných vzťahov. Činnosť štátu zameraná na vytvorenie najpriaznivejších podmienok jeho existencie, a to vo vzťahu k iným štátom, ale i iným činiteľom systému

---

medzinárodných. vzťahov; dochádza k realizácii štátneho záujmu. Je pokračovaním vnútornej politiky a je ňou určovaná. -je realizovaná vládou garnitúrou prostredníctvom špeciálne vytvorených inštitúcií a nesie za ňu plnú zodpovednosť. Opozícia môže len čiastočne ovplyvňovať tvorbu koncepcie, komentovať a kritizovať jej uskutočňovanie. Zahraničná politika závisí na rôznych prostriedkoch /faktorov/ - ekonomických, geografických, demografických, nacionálnych, historických, kultúrnych a tiež od veľkosti štátu, počtu obyvateľov, polohy, rázu územia, zdrojov, počtu a charakteru susedných štátov a ich vzájomných vzťahov. Diplomacia je hlavný prostriedok zahranično-politikej činnosti. Je to praktická činnosť štátu, ktorá smeruje k uskutočňovaniu jeho zahraničnej politiky, k realizácii jeho cieľov na medzinárodnej aréne, k hájeniu jeho práv a záujmov v zahraničí. Diplomacia je súhrnom praktických opatrení, foriem a metód používaných v zahraničnej politike. Ciele a úlohy diplomacie sú určované konkrétnou zahraničnopolitickou líniou štátu. Základným právom každého suverénneho štátu je právo na nadviazanie a udržanie diplomatických stykov s inými štátmi.

(zdroj:<http://referaty.atlas.sk/odborne-humanitne/ekonomia/36574/medzinarodne-vztahy>)

---

2 Diplomacia v minulosti

2.1 Diplomacia staroveku

Prvé stopy dávnej diplomacie objavil britský archeológ Flinders Petri. Boli to hlinené doštičky popísané babylonským písmom. Ich obsah dokazuje, že už v 14 storočí p.n.l. udržiavali živú diplomatickú korešpondenciu, predovšetkým s vládcami predoázijských nárazníkových štátov závislých od Egypta. Za kolísku diplomacie sa preto považuje Egypt, ktorý je zároveň aj miestom kde sa začala písať história našej civilizácie. Už v 3. tisícročí pred našim letopočtom sa panovníci tejto krajiny pokúšali o nadviazanie vzťahov so susednými krajinami. O necelé tisícročie neskôr už Egypt udržiaval živé kontakty, obchodné i kultúrne s okolitými krajinami. Medzi prvé zmluvy dokumentujúce úroveň starovekej diplomacie patria zmluvy medzi babylonským a elmským panovníkom z roku 2260 p.n.l a mierová a spojenecká zmluva medzi egyptským faraónom Ramzesom II. A chetitským vládcom Chattušilom II. z roku 2296 p.n.l. O diplomacii vladárov starovekého národa, svedčí Starý zákon, prípadne ďalšie judaistické písomné pamiatky. Kráľovi Šalamúnovi ďakuje história diplomacie za doteraz prvú zachovanú obchodnú zmluvu, ktorá je obsiahnutá v Prvej knihe kráľov v 5. kapitole. Ide o dohodu spísanú medzi Šalamúnom a Chíramom, týrskym kráľom, o dodávkach dreva a pracovnej sily z Libanonu na stavbu chrámu v Jeruzaléme.

Významný podiel na rozvoji diplomacie má však aj India a Čína. Staroveká India uzatvárala so svojimi susedmi zmluvy, ktoré mali charakter mierových zmlúv a vychádzali z filozofie udržiavania dobrých susedských vzťahov. Vývoj diplomatického práva ovplyvnili aj zákony, ktoré pochádzajú z 2. storočia pred Kristom a obsahujú ustanovenia o posloch vysielaných do iných krajín.

Ďalšou krajinou v ktorej sa diplomacia začala vyvíjať už v 7 storočí p.n.l. je Čína. Zaujímavou sa javí ich kuriérna služba, ktorú využívali v období medzi konferenciami. Poslovi ostrihali vlasy a na holú lebku napísali správu, ktorú rastúce vlasy dokonale „utajili“. Pri audiencii u cisára sa však všetci veľvyslanci museli podrobiť ponižujúcemu ceremonálu, ktorý sa nezriedka stal hlavnou príčinou neúspechu cudzích misií vyslaných do Číny. V zbierke indických múdrostí – v Manuovej knihe zákonov sa

---

kladie dôraz na rečnícke umenie indických diplomatov dokonca v takejto poetickej forme:

*„Sedem darov musí vyslanec mať,
Zo vzácneho rodu musí pochádzať,
Výrečný, obratný a rozhodný na čin musí byť.
Prívetivými slovami musí vedieť hovoriť,
Presne o tom, čo videl, musí informovať,
A dobrú pamäť si navždy zachovať.
To je tých sedem darov.“*

Až v roku 1901 vypracovali veľvyslanci USA a Japonska návrh štruktúry nového diplomatického ceremoniálu. Napriek tomu MZV pristupovalo k vysielaniu čínskych diplomatov ak zriaďovaniu stálych misií v zahraničí, veľmi váhavo.

Súčasne s čínskou diplomaciou sa vyvíjala aj indická diplomacia. Išlo tu však iba o zmenu mejkapu a prispôsobenie iným spoločensko-ekonomickým podmienkam ako v Číne.

O skutočnej diplomacii však môžeme hovoriť až v období starovekého Grécka. Jeden z jeho ostrovov, ostrov Kréta musela pred agresiou chrániť vyspelá diplomacia, prípadne zmluvy o vzájomne výhodných výmenách tovarov.(olivového oleja, vína, cédrového dreva) so susedmi. Styk medzi štátmi zabezpečovali mimoriadni poslovia, ktorí boli špeciálne volení priamo na ľudovom zhromaždení. Delili sa do rôznych kategórií podľa špeciálneho určenia. Gréci obohatili históriu aj o svojskú formu starovekých medzinárodných inštitúcií. Jednou z nich boli amfyktionie – pôvodne to boli náboženské spolky, určené na ochranu svätyne. Ďalším druhom boli zmluvy a vojensko-politické spolky symmachie. Osobitá štruktúra gréckej diplomacie, týkajúca sa negociácií, utvárania podmienok úspešnosti a odbornej výchovy adeptov, sa stala vzorom pre diplomáciu bohatých talianskych miest v predrenesančnom, no najmä v období cinquecenta. Výsledky negociácií gréckych miest umožňovali dosahovať takmer identický jazyk a spoločenské kultúrne a religiózne tradície vrátane celogréckych olympiád. Gréci ako prví začali diplomatov deliť na 3 kategórie. Do prvej kategórie

---

patrili „angeli“ (zvestovatelia), ktorí plnili funkciu poslov najmä v čase vyhlasovania vojen a aj počas ich trvania. Ďalšou kategóriou boli „presbys“ (presbyteri, staršiovania zvaní neskôr aj oratores), ktorí sa už zúčastňovali na základe dvoch strieborných doštičiek zvykných „diploma“ na diplomatických misiách, prevažne v čase mieru. Tento druh veľvyslancov bol vyberaný spomedzi najmúdrejších a najstatočnejších občanov mesta. Veľvyslancom sa ako prílohy k diplomu odovzdávali tiež inštrukcie. Zo súhrnného názvu doštičiek a písomných inštrukcií pravdepodobne vznikol pojem „diplomat“, ktorý sa však bežne začal používať až v 18. storočí. Gréckych diplomatických misií sa zúčastňovalo mnoho slávnych filozofov, ako napr. Aristoteles, ktorý pôsobil 4 roky na dvore macedónskeho kráľa. O vývoji diplomacie v Grécku svedčia aj Olympijské hry, ktoré boli najprv iba pre občanov gréckych miest, ale neskôr nadobudli medzinárodný charakter.

Skúsenosti gréckej diplomacie prevzali neskôr Rimania. Počas stáročí však nadobudli priam opačné návyky. Na dosiahnutie cieľov preferovali udatnosť legionárov a otrokov. Prínos Rimanov spočíval v položení základov právneho systému, vrátane základov medzinárodného práva a históriu diplomacie obohatil o inštitucionalizáciu vzťahov a vytvorenie všeobecných zásad pre postavenie cudzincov. Ich špeciálni poslovovia, legáti, verejnou obžalobou a žiadosťou o zadosťučinenie, oznamovali stav predchádzajúci vyhláseniu vojny. Všetky vojny Rimanov sa vyznačovali krutosťou. Napriek tomu, samotný akt vyhlásenia vojny bol vysoko civilizovaný. Pre obyvateľov porobených území, zaviedli právo národov (*ius gentium*) a vytvorili pre nich osobitný orgán so súdnou právomocou.

Vďaka tomuto „cudzineckému právu“ sa diplomacia Ríma stala základom štátnického umenia. Na riešenie sporov mierovou cestou Rimania vytvárali zmierovacie komisie. Prepracovaním pôvodného „*ius gentia*“ rímskym právnikom Gaiusom, sa toto právo stalo základom medzinárodného práva. Až vplyvom osvietenstva sa zmenilo na „*ius inter gentes*“ čiže právo medzi národmi. Rím však robil veľké rozdiely v prijímaní zahraničných misií, podľa toho či pochádzali z priateľských alebo znepriatelených krajín. Misie z nepriateľských krajín, museli dlho vyčkávať pred hradbami na prijatie. Z tohto dôvodu, častého opakovania sa potupného a nekonečného

---

vyčkávaní pred hradbami, vznikla myšlienka udeľovania agrémentu – súhlasu s prijatím misie.

Z dominantného postavenia katolíckej cirkvi, a jej najvyššieho predstaviteľa v politickom usporiadaní stredovekej Európy, a z výrazných a početných zahraničnopolitických a diplomatických aktivít pápežského dvora, sa vyvinulo aj výsadné postavenie pápežských vyslancov v diplomatických zboroch, ktoré boli akreditované v jednotlivých štátoch. Postupne sa v tomto období sformulovalo do modernej podoby aj všeobecné chápanie diplomatického zástupcu, jeho funkcií a povinností. Rozmachom väčších talianskych miest ako Benátky, Florencia, nastal rozmach aj v samotnej diplomacii. Medzi najznámejších benátskych vyslancov patrili Machiavelli, Boccaccio, Dante či Petrarca.

Byzantský vládca bol nútení venovať zvýšenú pozornosť aj technikám uzatvárania vzťahov, ktoré sa neskôr stali vzorom pre modernú diplomaciu až v takej miere, akú mohli predchodcovia byzantskej diplomacie len ťažko predvídať. Sledovali ňou tri základné ciele: oslabiť barbarské kmene a stredoveké národy zasievaním svárov a podnecovaním ich vzájomnej rivality. Avarov a Maďarov, pôvodným nomádov, štvili proti Slovanom usídleným v strednej Európe. Ďalšou metódou bolo priateľstvo susedných kmeňov a národov získavaním si náklonnosti vladára, či už podporou a lichotením, alebo účelovými manželstvami. Poslednou metódou bola účelová konverzia pohanov na kresťanov byzantského ortodoxného obradu. Pomocou týchto metód sa podarilo cisárovi Justinianovi rozšíriť vplyv Byzancie až do arabských štátov a Etiópie.

Už v správe byzantského veľvyslanca sa spomínajú Slovania sídliači v Karpatskej doline, na strednom Dunaji a na hornej Tise, ako ľudia, ktorí mu na ceste ku kráľovi Hunov Attilovi ponúkali nápoj zvaný medos čiže medovinu. Slovania získavali svoje sídla nielen odchodom galských kmeňov, ale aj aktívnym vytláčaním starých usadlíkov z území o ktoré mali záujem. O ich „neholubičej povahe“ svedčí aj pôsobenie byzantských diplomatov Konštantína Filozofa a Metoda na Veľkej Morave v druhej polovici 9. storočia. Táto diplomatická misia sledovala v prvom rade politicko-strategické ciele. Keďže medzi obyvateľstvom Moravy prevládalo kresťanstvo, duchovní podliehali dohľadu presbyterov, ktorí tiež plnili funkciu arbitrov v oblasti rodinného práva.

Ďalšou dôležitou úlohou misie solúnskych bratov, okrem šírenia kresťanstva malo byť získanie potrebného množstva sociálno-politických a legislatívnych informácií, ako aj odborná asistencia pri zvyšovaní civilizačných predpokladov obyvateľstva Moravy a jeho právne vedomie a prax. Práve z tohto dôvodu bolo potrebné vytvoriť komunikačný jazyk – staroslovienčinu. Tento jazyk tvorili časti gréckej, sýrskej, hebrejskej, samaritskej a koptskej abecedy. V meste Rastigrade súčasný Velehrad odovzdali svoje poverovacie listiny a začali s výučbou. Dodnes je im tam zasvätený nádherný kostol. V súlade s benátskym diplomatickým právom sa však Konštantín a Metod museli po 3 rokoch vrátiť do ústredia a za ich úsilie ich knieža Rastislav bohato obdaroval. Oni však tieto dary venovali na humanitárne ciele a na výkup vojnových zajatcov. Neskôr sa Metod stal pápežským legátom a Cyril sa utiahol do kláštora. Metod neskôr svojou vynachádzavou diplomaciou prispel k zblíženiu sa Konštantinopolu s Rímom dosiahol ako arcibiskup moravskej diecézy a pápežský legát, neodškriepiteľný úspech. Základné charakteristické črty, ktoré boli typické pre všetky slovanské aglomerácie sa nemohli všetky odzrkadliť v diplomacii Veľkomoravskej ríše. S nepriateľmi sa uzatvárali dohody aj na úkor „bratských“ susedov.

Diplomatické vzťahy západného sveta sa po páde Rímskej ríše, veľmi obmedzili a v dôsledku toho diplomacia nezaznamenala relatívny rozvoj ani pokrok. Dôvodom prečo sa diplomacia v západnej a strednej Európe rozvíjala pomalšie ako v Oriente bolo, že až do 16. storočia v Európe neexistoval suverénny štát. Neexistovala tu ani zahraničná politika v pravom zmysle slova a križiacke výpravy boli zapríčinené náboženskými ašpiráciami pápežov. Diplomatickú prax, tak ako ju poznáme v súčasnosti v stredoveku neexistovala. Jej nedostatky zvyšovala primitívna úroveň administratívy, limitovaná moc panovníkov i komunikácia nachádzajúca sa iba v začiatkoch. Až vznik veľkých prístavných miest a intenzita ich vzťahov s ďalšími svetadielmi vyvolali zrod finančných a poisťujúcich inštitúcií, obchodných združení, ktoré stimulovali potrebu modernejšieho medzinárodného práva.

Po smrti Svätopluka I. prenikli do povodia Tisy starí Maďari, zo svojich nomádskych sídiel medzi Dneprom a Dnestrom. Kmene starých Maďarov boli v byzantskej histórii označované ako Turci. Jedným z týchto kmeňov pochádzajúcich z

---

Kaukazu bol kmeň nazývajúci sa Meger (Magyar), a týmto menom sa potom označovalo celé etnikum prenikajúce do strednej Európy. Keďže boli v styku so Slováckmi, začali sa spolu so sociálnymi rozdielmi stierať aj etnické a zvyšovala sa ich materiálna a duchovná kultúra

2.2 Najznámejší diplomati minulosti

2.2.1 Predstavitelia talianskej diplomacie

Niccoló di Bernardo Machiavelli (1469-1527) - tiansky sekretár, ktorý svoju funkciu sekretára pre zahraničné vzťahy vykonával od roku 1499. Ten všetko dianie okolo seba nielen registroval, ale ho aj naplno prežíval. Počas jeho pôsobenia bolo Taliansko znásilňované a deťané nielen francúzskymi husármi, ale aj Nemcami, Španielmi a halapartníkmi zo Švajčiarska. Machiavelli, ktorý bol nadaný racionalitou vzdelanca, hľadal východisko z tejto situácie. Držal sa zásady, že násilie treba odsúdiť všeobecne, ale iba to násilie, ktoré ničí. Ako prvý uvažoval o republike ako o štátnom zriadení. Hovorí o tom, že štát so slobodnou ústavou má 2 ciele a tým sú: podrobiť si nové krajiny a zachovať si svoju slobodu. Jeho úvahy, napriek tomu, že považoval republiku za ideálne štátne zriadenie, nie sú vôbec mierumilovné. Vo svojom diele „Vládár“ sa snažil poskytnúť určitý návod na zjednotenie celého Talianska. Kládie zreteľ na 2 druhy boja: Prvý je boj vlastný ľudom a druhý zbvieratám a každý vládca by mal využívať oba spôsoby boja, čiže využívať dobro aj zlo. Mierový variant jeho modelu sa v súčasnosti uplatňuje v NATO aj v Európskej únii.

2.2.2 Predstavitelia francúzskej diplomacie

Armand Jean du Plessis de Richelieu (1585-1642) – jeden z ďalších významných diplomatov, pôvodne pápežský nuncijs v Paríži, vojvoda de Richelieu, ktorý položil základ na nadvládu Francúzska v Európe. Počas svojho pôsobenia zasahoval do tridsaťročnej vojny, a usiloval o zavedenie absolutizmu. Podľa neho hlavnou úlohou diplomacie je udržať si dôveru a preto musí byť diplomacia ideologicky neutrálna a má operovať na báze úprimnej počestnosti. Reglementom, vydaným kráľom Ľudovítom

---

XIII. sa Richelieu stal ministrom zahraničných vecí. Túto funkciu vykonával až do svojej smrti.

Nástupcom kardinála Richelieua bol Charles-Maurice de Tallyerand Périgord. Ten bol za ministra zahraničných vecí vymenovaný v roku 1797 hlavne za svoju originalitu. Požadoval zabavenie cirkevných majetkov na pokrytie štátnych dlhov a odvážil sa prisahať na revolučnú republiku. Podporil aj štátny prevrat, čo mu umožnilo zostať v tejto funkcii ďalších 10 rokov. Jeho služby využívali aj ďalšie krajiny ako Rakúsko a Rusko, samozrejme za úplatu. Podarilo sa mu tiež presadiť pre Francúzsko rovnoprávnú účasť na rokovaníach víťazných mocností Svätej aliance. Svoju kariéru skončil ako sedemdesiatšesťročný veľvyslanec v Londýne.

2.2.3 Predstavitelia rakúskej a nemeckej diplomacie

Klemens Wenzel knieža von Metternich (1773 - 1859) – bol vynikajúcou osobnosťou rakúskej diplomacie . Ako 28 ročný sa stal veľvyslancom v Drážďanoch a v roku 1806 veľvyslancom v Paríži. Po neúspešnom povstaní Rakúska sa zhodou osudu dostáva na čelo štátnej kancelárie. Za vzorový príklad umenia diplomacie sa považuje Metternichovo vycúvanie zo zväzku s Francúzskom. Podarilo sa mu dosiahnuť, že dejiskom mierovej konferencie, ktorá predznamenovala vývoj Európy na celé 19. storočie sa stáva Viedeň.

Otto von Bismarck (1815-1898) - pruský diplomatom pôsobiacim ako veľvyslanec Pruska v parlamente Nemeckého spolku , prezývali ho tiež „železný kancelár“ pre jeho násilnícku a bezohľadnú povahu. Určitý čas tiež pôsobil ako veľvyslanec v Petrohrade, kde sa na jeho povahu sťažovali aj podriadení. Do histórie vošiel ako zakladateľ nového smeru zahraničnej politiky – reálnej politiky. Medzi jeho hlavné ciele patrila diplomatická a neskôr aj vojenská porážka Francúzska. Všetky svoje sily sústredil na posilnenie jednoty ríše. Svoje vedomosti a skúsenosti čerpal od kardinála Richelieho. Veľkú zásluhu na tom, že sa Ottovi von Bismarckovi podarilo zjednotiť celé Nemecko mal práve slovanský cár.

2.3 Úlohy diplomacie v tridsaťročnej vojne

Tridsaťročná vojna bol náboženský a mocenský konflikt v Európe v rokoch 1618-1648. Začala sa rozpor medzi katolíckym a protestantským táborom v Európe, v konečnom dôsledku bojovali proti sebe.

Prebiehala v podobe nasledujúcich konfliktov:

- Česká vojna
- Falcká vojna
- Dánska vojna
- Švédsko-španielska vojna
- Švédsko-francúzska vojna

Medzi základné tri body komplexu medzinárodných vzťahov v dejinách európskej diplomacie, kde sa skrížili rozdielne politické zájmy mocností v boji o miesto v svetovej politike patria:

1. Diplomatické aktivity, súvisiace s politickým a vojenským stretom obchodných a koloniálnych záujmov štyroch čelných európskych mocností. Španielsko, Francúzsko, Anglicko, Holandsko

2. Diplomacia vytvárania modifikácií vzájomného pomeru mocenských síl medzi európskymi štátmi a veľkou osmanskou ríšou.

3. Diplomacia okolo mocenského zápolenia veľkých severných štátov Európy o vládu nad Baltickým morom a Pobaltím.

V tridsaťročnej vojne sa stretli nielen armády, ale aj zahraničnopolitické koncepcie a diplomacie dvoch mocensko-politických táborov a to:

1. Habsburskokatolíckeho tábora, združujúce Španielsko - Rakúskych Habsburgov, pápežského štátu a niektorých nemeckých katolíckych kniežactiev v čele s Bavorskom.

2. Protihabsburskeho tábora, spojene Holandsko, kde stavovský odboj, vyzbrojený myšlienkou kalvinizmu, prerástol v prvú víťaznú európsku buržoáznú revolúciu.

Táto vojna bola vyvrcholením dlhodobých náboženských, politických a sociálnych konfliktov a hlbokej politickej krízy v Západnej Európe. Diplomatickým zámerom Francúzska bolo legalizovať čo najväčšiu politickú roztrieštenosť Nemecka a upevniť

---

svoje postavenie v Európe. Diplomati cisára mali za úlohu vyhovieť požiadavkám švédska a tým ho odpútať od francúzska. To však francúzska diplomacia nepripustila a naopak spojenectvo so Švédskom utužovala. Aj keď bola cisárska diplomacia behom všetkých rokov pod trvalým tlakom súperov, predsa sa jej nakoniec podarilo zachovať celistvosť Rakúska. Prehĺbili sa však hospodárske rozdiely medzi západnou Európou a východnou Európou. Západná Európa začala poskytovať výrobky a rozvíjala sa trhová ekonomika, kým východná Európa začala poskytovať suroviny a odbytiská a zachoval sa stredoveký systém ekonomiky. Konečné podmienky mieru boli podpísané 24. septembra 1648 v Munstere. Týmto krokom vznikol tak súbor mierových zmlúv označovaných ako Vestfálsky mier.

2.4 Vestfálsky mier

Dôležitým medzníkom vo vývoji medzinárodnej politiky a diplomacie bolo ukončenie tridsaťročnej vojny a následný Vestfálsky mier uzatvorený v roku 1648, a následne rozšírenie inštitúcie stálych diplomatických zástupcov po celej Európe a neskôr aj do ostatných častí sveta.

Rokovania o Vestfálskom mieri trvali sedem rokov a tohto rokovania sa zúčastnili nasledovné krajiny: sekularizujúce Francúzsko, protestantské Švédsko, dogmatická Svätá Rímska ríša. Rokovalo sa v Munsteri a v Osnabrucku. Každý z účastníkov obhajoval svoje vlastné záujmy. Rokovania sa sťažovali tým, že všetky návrhy a memorandá boli vyhotovované v latinskom jazyku, vo francúzštine a v švédčine, a to všetko v písomnej forme.

Vestfálsky mier obsahoval aj veľmi významnú zásadu, ktorá ustanovovala, že iba pôvodné signatárske krajiny vestfálskych dohôd su existentnými, a teda aj suverénnymi štátmi. Neskôr bolo umožnené rozšírenie mieru aj na ďalšie krajiny avšak pod podmienkou uznania ich suverenity už existujúcimi, pôvodnými signatárskymi štátmi. Vestfálsky mier sa opieral o aktuálnu vojenskú, ekonomickú i politickú silu Európy. Preto sa právom stal historickým zárodkom aj v súčasnosti prebiehajúcich integračných a globalizačných procesov.

Vestfálsky mier je hodnotený z mnohých hľadísk:

1. Splnil strategický zámer francúzskej diplomacie zabrániť mocenské rozpínivosti Nemecka.
2. Vytvoril sa základ pre dočasnú európsku rovnováhu.
3. Vytvoril radu zmien štátovým vymedzením hraníc medzi európskymi mocnosťami.
4. Reštitučný edikt z roku 1629 bol odvolaný a náboženské pomery boli upravené podľa stavu z roku 1624, vo zmysle augsburského náboženského mieru, rovnosť katolíkov a evanjelikov, deklarovaná na kongrese, mala veľký význam aj po stránke národnej.
5. Habsburskej diplomacii sa podarilo potlačiť vplyv politicky aktívneho českého pobelohorskeho exilu a presadiť prijatie názoru, že Čechy a Morava majú ostať súčasťou habsburského štátu.

Môžeme ale ťažko hovoriť o rovnosti štátov, jednajúcich prostredníctvom svojich diplomatov o podmienkach mieru a povojnovom usporiadaní Európy bolo ešte stále relatívne. Na to poukazuje aj skutočnosť, že jednania kongresu sa ešte nedialo v spoločných poradách, ale paralelne v Munstere a Osnabrucku, aby neprišli do krajného styku predstavitelia evanjelickej a katolíckej cirkvi.

Neskôr rastúca moc a sila Francúzska znepokojovala ostatné krajiny v Európe. Viliam III Oranžský- vynikajúci diplomat a politik stojaci v čele holandskej republiky rozvinul mohutnú diplomatickú kampaň s cieľom izolovať Francúzsko ako nepriateľa hroziaceho sa porušiť zásadu politickej rovnováhy v Európe zásadu politickej rovnováhy v Európe.

2.5 Viedenský kongres

Následne Viedenský kongres, ktorý sa konal v rokoch 1814-1815 predznamenal nielen usporiadanie politickej mapy sveta na nasledujúcich päťdesiat rokov, ale prijal aj významné medzinárodnoprávne dokumenty upravujúce diplomatické vzťahy medzi

---

štátmi – Viedenský reglement 1815. Okrem iného tento kongres prijal aj zásadu, na ktorej spočívala krehká rovnováha mocenských záujmov v Európe. Hlavnou zásadou bol Súlad Európy, ktorý sa opieral o vytvorenie spojenectva Štvoraliancie tvorenej Veľkou Britániou, Pruskom, Rakúskom a Ruskom, a taktiež aj Svätej Aliancie tvorenej Pruskom, Rakúskom a Ruskom. Viedenský kongres sa stal vzorovým projektom modernej konferenčnej diplomacie. Snahou tohto kongresu bolo nielen dosiahnutie súladu a harmónie troch víťazných veľmocí, ale táto koalícia mala fungovať ako činiteľ zachovania mieru a poriadku, ako aj záruka všeobecného systému verejného práva.

2.6 Medzinárodné vzťahy svätej stolice

Cirkev ako taká, ovplyvňovala diplomaciu od začiatku. Najpasívnejšie stanovisko však zaujala počas druhej svetovej vojny. Najmä po Viedenskom kongrese sa usilovala o návrat a zachovanie starých poriadkov v Európe. Pápežská diplomacia dosiahla väčší rozsah za pontifikátu pápeža Leva XIII. Cirkev sa snažila o prenikanie náboženstva do pracujúcich vrstiev. Jedným z katolíckych vzdelancov bol aj neskorší diplomat Francúzskej republiky Robert Schuman, ktorý bol súčasne zakladateľom prvej západoeurópskej integračnej štruktúry – Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. Vplyvom napätia medzi Talianskom a Vatikánom sa 11.2.1929 ustanovil Štát Vatikánskeho mesta a medzinárodne ho neskôr uznali aj ostatné krajiny. V súčasnosti majú pri svätej stolici zriadené svoje diplomatické zastúpenie skoro všetky štáty sveta a kúria má zase v medzinárodných organizáciách ako je OSN, WHO, ILO zriadený štatút pozorovateľa a prostredníctvom svojich nuncií aj aktívne vystupuje. Svätá stolica však nepristúpila ani k Viedenskému reglementu ani k Viedenskej konvencii o diplomatických vzťahoch z dôvodu, že občania štátov sú zároveň aj členmi cirkvi a preto sú podriadení dvom právnym poriadkom: kanonickému právu a právu štátu, ktorého sú občanmi. Až pápežovi Jánovi Pavlovi II. sa podarilo zorientovať univerzálnu cirkev správnym smerom.

---

3 Diplomacia súčasnosti

3.1 Charakteristika a význam Európskej diplomacie

Všeobecná definícia pojmu európska diplomacia neexistuje. Najčastejšie sa tento pojem používa ak ide o diplomaciu spojenú s EÚ, a charakterizuje diplomatické aktivity vrtných európskych krajín. Napriek tomu, je tento pojem všeobecne akceptovaný medzinárodnou diplomatickou praxou. Z daného nám vyplýva, že európska diplomacia je spojená výsostne s členskými krajinami EÚ.

Keďže EÚ nemá vlastnú zahraničnú politiku, musí mať svoj styčný bod kooperácie členských štátov. Týmto bodom, by mohla byť ekonomická oblasť, pretože táto problematika spája všetky členské štáty od jej založenia a celá zoskupenie je via ekonomické jako politické.

Z teoretického hľadiska je totiž diplomacia nástrojom suverénneho štátu a len nepriamo môže byť aj nástrojom integračného zoskupenia typu EÚ. Je však zrejmé, že v takýchto podmienkach bude EÚ nútená zanechať predošlé postupy a metódy, a začať sa seriózne zaoberať prispôbovaním svojej zahraničnej politiky novovzniknutej situácii tak, aby už o význame pojmu európska diplomacia neboli žiadne pochybnosti. Je potrebné dosiahnuť, aby bola európska diplomacia skutočne chápaná ako súhrn jednotných diplomatických aktivít členských štátov EÚ.

Položme si teda otázku: aký by teda mal byť nový a moderný charakter európskej diplomacie? Túto otázku sa do dnešných dní, napriek mnohým pokusom nepodarilo úspešne rozriešiť.

Každodenná prax európskej diplomacie v súčasnosti zodpovedá stavu po tom, čo do platnosti 1. mája 1999 vstúpila Amsterdamská zmluva, ktorá okrem iného zaviedla aj funkciu Vysokého predstaviteľa pre SZBP. Nasledujúca Zmluva z Nice, ktorá do platnosti vstúpila 1. februára 2003 neprinesla v tejto oblasti žiadne zásadnejšie zmeny.

Realizácia európskej diplomacie je v kompetencii inštitúcií EÚ, najmä Rady EÚ a Európskej komisie. V rámci Rady EÚ je táto činnosť časťou agendy Rady EÚ pre vonkajšie vzťahy zloženej z ministrov zahraničných vecí členských krajín.

V rámci Európskej komisie sa na týchto aktivitách podieľajú dvaja komisári. Komisár pre vonkajšie vzťahy a komisár pre rozvojové záležitosti. Súčasťou inštitucionálnej organizácie Európskej komisie sú aj delegácie Európskej komisie, ktoré by sme mohli prirovnať k vonkajším orgánom pre zahraničné styky v národnej diplomacii. V súčasnosti pôsobí po celom svete viac než sto delegácií Európskej komisie v tretích krajinách, ktorých počet sa v závislosti od okolností mení, a 5 stálych zastúpení v sídlach medzinárodných organizácií, menovite pri Organizácii spojených národov v New Yorku, Svetovej obchodnej organizácii v Ženeve, Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe vo Viedni, Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj v Paríži a Organizácii pre výživu a poľnohospodárstvo v Ríme.

Existuje značný rozpor medzi pozíciou EÚ ako jedného z najsilnejších hráčov v medzinárodno-ekonomickej oblasti a neúmerne slabším postavením v rámci medzinárodnej politiky. Tento nepopierateľný rozdiel bezpochyby súvisí s dominantným postavením EÚ voči členským štátom v ekonomickej sfére a taktiež slabšou pozíciou vo sfére politickej. Môžeme teda hovoriť o dvoch EÚ. EÚ ako suverénovi v ekonomickej sfére a EÚ zloženej z rôznorodých členských štátov, pre ktoré je často ťažké nájsť spoločné stanovisko.

Keďže európska diplomacia priamo súvisí s celkovým pôsobením EÚ voči zahraničiu, jej zrozumiteľnosť by mala byť jednou zo základných podmienok zaradenia EÚ ako dominantného prvku medzinárodných vzťahov, ktoré mu na základe ekonomických ukazovateľov úmerne prináleží. SZBP si vyžaduje jednotný hlas a spoločný postup európskej diplomacie. Na tomto mieste je teda dôležité pripomenúť, že európska diplomacia sa vo svojej podstate skladá z dvoch zložiek. Komunitárnej, ktorej paralelou by mohla byť klasická zahraničná politika, ktorá má po metodicky formálnej stránke bližšie k bilaterálnej diplomacii. A medzivládnej, pripomínajúcej mechanizmom prijímania rozhodnutí tradičnú multilaterálnu diplomaciu (Pajtinka, 2005)

V tomto ohľade nesmieme ale opomenúť ani vzťah národných diplomacií a európskej diplomacie. Je totiž do veľkej miery otáznе, či sa dá diplomat pracujúci v tej ktorej národnej diplomatickej službe členského štátu EÚ automaticky považovať za európskeho diplomata.

Európska diplomatická služba nemá národné diplomatické služby nahradiť, ale byť len ich doplnkom. Predseda Európskej rady má zastupovať záujmy EÚ v otázkach SZBP tak, aby neboli dotknuté právomoci ministra zahraničných vecí EÚ.

Účelom Lisabonskej zmluvy by malo byť zvýšenie medzinárodného vplyvu EÚ. Súčasná absencia právnej subjektivity EÚ limituje jej schopnosť ovplyvňovať vývoj a hovoriť jedným hlasom v medzinárodnej aréne. Lisabonská zmluva zavádza právnú subjektivitu EÚ, ktorá zahŕňa schopnosť podpisovať kontrakty, zúčastňovať sa na medzinárodných konferenciách alebo byť členom medzinárodnej organizácie.

Prínosom európskej diplomacie je aj fakt, že zvyšuje kredit malých štátov v medzinárodných vzťahoch. Európska diplomacia môže teda byť popri národnej diplomacii jedným zo spôsobov, ako môže štát presadzovať svoje zahranično-politické záujmy.

3.1.1 Najznámejší predstavitelia súčasnej diplomacie

Henry Kissinger - americký diplomat, jeden z tvorcov zahraničnej politiky USA druhej polovice 20. storočia, politik obdivovaný aj kritizovaný a laureát Nobelovej ceny mieru

Kissinger, ktorý sa svojho času zúčastnil na riešení karibskej krízy, stál pri kormidle etapy odzbrojenia a bol svedkom rozpadu ZSSR, zostáva, tak ako predtým, stále známou politickou osobou vo sfére medzinárodných vzťahov.

Narodil sa v židovskej rodine v nemeckom bavorskom mestečku Fürth. Jeho rodičia ušli pred nemeckým nacistickým režimom do Spojených štátov, kde mladý Kissinger popri práci súčasne študoval. V USA urobil veľkú kariéru, stal sa najznámejším diplomatom svojej doby. Niektorí ho nazývali druhým najmocnejším mužom.

Americký prezident Nixon ho nakoniec vymenoval za hlavného poradcu bezpečnosti pre USA, v roku 1972 ho sprevádzal do Číny a Sovietskeho zväzu a pripravoval uzatvorenie mieru vo Vietname, čo dokončil v roku 1973.

V tom istom roku ho prezident Nixon vymenoval za ministra zahraničných vecí USA. Ako šéf diplomacie pôsobil i v administratíve prezidenta Geralda Forda po Nixonovej rezignácii. On a severovietnamský politik Le Duc Thu dostali v roku 1973 práve za uzatvorenie prímeria vo Vietname Nobelovu cenu za mier.

Kissinger hral kľúčovú úlohu v americkej zahraničnej politike v rokoch 1969-77. Jeho politika viedla k zmierneniu napätie v americko-sovietskych vzťahoch a počas jeho éry sa dohodli zmluvy o kontrole strategických zbraní.

Po odchode z vysokej politiky Kissinger pôsobil ako vysokoškolský pedagóg a stále sa vyjadruje k svetovej politike, okrem iného aj k boju s terorizmom a vojne v Iraku.

Nechal sa počuť napríklad aj v súvislosti s umiestnením radarov USA v Česku a Poľsku. Jeho názor odznel v tom zmysle, že keď plány Spojených štátov na umiestnenie prvkov systému protiraketovej obrany v Poľsku a Česku nemožno zastaviť, Rusko a USA by sa mohli dohodnúť na prísne vymedzených pravidlách ich užívania.

Madeleine Albrichtová - pôvodným menom Marie Jana Korbelová je bývala ministerka zahraničných vecí USA. Zohrala významnú úlohu v rozširovaní NATO o krajiny bývalého východného bloku.

Narodila v pražskej židovskej rodine. Hneď po Hitlerovej okupácii Česko-Slovenska v marci 1939 sa jej otcovi, diplomatovi, podarilo aj s celou rodinou utiecť do Londýna.

Keď do administratívy Bieleho domu po víťazstve Jimmyho Cartera nastúpil Brzezinski, zobral ju so sebou. Mala na starosti vzťahy s Kongresom a robila sprostredkovateľku medzi Radou pre národnú bezpečnosť (NSC) a ministerstvom zahraničných vecí, ktoré riadil Muskie.

Clinton ju po voľbách vymenoval za veľvyslankyňu USA pri OSN. Hneď nato ju vymenoval aj za vedúcu štábu pre spoluprácu s NSC. V týchto funkciách sa jej podarilo vybojovať rovnocenné miesto vo vláde s právom zúčastňovať sa na všetkých zasadnutiach NSC. Získala veľký vplyv na rozhodovanie o zahraničnej politike s

---

ambíciou v nasledujúcom volebnom období uchádzať sa o post ministerky cudzozemských vecí. Nakoniec ju Bill Clinton na to miesto navrhol a Madeleine Albrightová ho ihneď prijala. Senát ju schválil jednohlasne.

Svojou činnosťou na danom poste sa pričínala množstvo dôležitých rozhodnutí, medzi ktoré patrili napr. nasledovné:

- V roku 1996 na pôde OSN ostro reagovala na zostrelenie dvoch civilných lietadiel nad Kubou. Označila tento čin ako chladnokrvnú vraždu a neváhala použiť neslušné výrazy.
- Presvedčila Rusko, aby podporilo vyslanie amerických vojakov na Haiti, takže sa operácia uskutočnila pod záštitou OSN.
- Zasadila sa o nasadenie armády v Srbsku, keď rozpútalo vojnu v Bosne. Až letecké útoky donútili Srbov sadnúť si za rokovací stôl.
- Zohrala významnú úlohu pri prvom rozšírení NATO o bývalých členov východného bloku, Poľsko, Česko a Maďarsko.

Pravidelne sa zúčastňovala na zasadnutiach vlády a Kongresu, mnohokrát vystúpila v Rade pre národnú bezpečnosť a pred Senátom.

Sir Winston Leonard Spencer-Churchill - bol britský politik, premiér Spojeného kráľovstva v rokoch 1940-1945 a 1951-1955. Tiež spisovateľ, historik, žurnalista, vojak a zákonodarca. Je považovaný za jedného z najvýznamnejších štátnikov 20. storočia

Raoul Wallenberg – najznámejší švédsky diplomat, ktorý, zachránil desaťtisíce Židov pred istou smrťou v koncentračných táboroch, ktorý počas druhej svetovej vojny pôsobil v Maďarsku.

Wallenberg sa narodil v rodine bohatého bankára a podľa rodinnej tradície sa predpokladalo, že ho čaká kariéra práve vo finančnom sektore. A hoci sa väčšmi zaujímal o kreslenie a architektúru, bol to predsa len obchod, ktorý ho priviedol do politiky. V roku 1941 začal totiž podnikáť s Kolomanom Lauerom, Židom žijúcim v Maďarsku. Práve od neho sa dozvedel detaily fašistických hrôz, ktorým boli súkmeňovci jeho obchodného partnera v Budapešti vystavovaní.

V roku 1944 Wallenberg dostal ponuku od švédskeho kráľa a Amerického výboru pre utečencov, aby pomohol v Budapešti pri záchrane Židov, ktorým hrozili nemecké

---

koncentračné tábory, bez mihnutia oka túto ponuku prijal. Vedel už, že v čase, keď sa chystal do Budapešti, Eichmann zdecimoval židovskú komunitu zo 700 na 200 tisíc. Tridsaťdvaročný diplomat si vzal do hlavy, že väčšinu z nich sa pokúsi zachrániť.

Na realizáciu svojho cieľa využíval Wallenberg skutočne odvážne spôsoby, pri ktorých riskoval vlastný život. Falšoval pre maďarských Židov švédske pasy, zriaďoval pre nich tzv. švédske domy a ku koncu vojny sa dokonca vyhrážal nemeckým dôstojníkom, že ak nezastavia transporty do koncentračných táborov, budú ich súdiť ako vojnových zločincov. To všetko v čase, keď už bolo jasné, že Nemci vojnu v konečnom dôsledku prehrajú – v Budapešti však boli ešte aj vtedy pánmi situácie.

Odhaduje sa, že sa odvážil pri svojich diplomatických misiách na príslušníkov Wehrmachtu doslova vrieskať, takto zachránil sto- až stopäťdesiat tisíc Židov od istej smrti.

Toto číslo sa mu napokon stalo osudným. Wallenberg vydržal v maďarskej metropole až do konca vojny a napriek tomu, že nemeckí i maďarskí fašisti sa snažili spochybniť jeho status diplomata, nakoniec ho nechali na pokoji. Smrť mu napokon priniesli paradoxne nie Nemci, ale ich úhlavní nepriatelia – sovietski vojaci.

3.2 Charakteristika a význam Slovenskej diplomacie

Imidž krajiny je dôležitý z viacerých dôvodov. Jedným z nich je aj ekonomický. V globálnej konkurencii o mozgový potenciál si experti vyberajú pracovné miesta aj podľa životných podmienok v tej-ktorej krajine. Príťažlivosť krajiny, do veľkej miery založená na prezentovaných hodnotách, podmieňuje jej budúcu konkurencieschopnosť. Hoci dnes mnohí z tých najlepších majú záujem pracovať napríklad vo Veľkej Británii, nie je isté, že tento záujem pretrvá aj v budúcnosti, ak povedzme Holandsko, Austrália či Slovensko ponúknu príťažlivejšie životné podmienky a hodnoty.

Vlády venujú zvýšenú pozornosť strategickému vytváraniu a udržiavaniu príťažlivosti vlastnej krajiny, teda tzv. **verejnej diplomacii**. Pre malé štáty je verejná diplomacia efektívnym nástrojom na dosahovanie zahraničnopolitického vplyvu na takej úrovni, ktorú by im ich obmedzené vojenské či ekonomické zdroje nedovoľovali.

Verejná diplomacia má vzájomne sa posilňujúcu domácu a zahraničnú dimenziu: ide vlastne o súbor aktivít štátnych a neštátnych aktérov, ktoré prispievajú k vytváraniu a udržiavaniu dobrého imidžu krajiny.

Vytváranie akejkoľvek stratégie verejnej diplomacie zahŕňa snahu o identifikáciu hodnôt a imidžových platforiem, ktoré sa potom využívajú na propagáciu krajiny. Dôležitým momentom v takomto procese však je, že predstavy o podstatných charakteristikách ktoréhokoľvek demokratického štátu sú vždy predmetom politických procesov. Úlohou organizačnej jednotky usilujúcej sa o koordináciu verejnej diplomacie je prichádzať s návrhmi, ktoré by mohli vytvoriť konsenzus medzi jednotlivými aktérmi. Vytváranie tohto konsenzu je dlhodobý a priebežný proces a závisí od meniaceho sa medzinárodného a vnútropolitického prostredia.

V SR takýto proces prebieha v širokospektrálnej spoločenskej diskusii o charaktere štátu, ktorá je však len v zárodkoch a odohráva sa v médiách, v reflexiách vízií a strategických dokumentov, či pod vplyvom rôznych pre imidž krajiny dôležitých politických krokov (ako napr. členstvo v NATO, v EÚ alebo v eurozóne). Takýto proces nemožno centrálnie koordinovať. Prácou na koncepcii komplexnej prezentácie SR v zahraničí však MZV SR môže zohrať úlohu jedného z katalyzátorov v tomto procese, kde sa budú špecifikovať hodnoty a symboly, s ktorými sa slovenská spoločnosť stotožňuje.

Vláda SR a najmä MZV SR majú pozitívne skúsenosti zo spolupráce s mimovládny sektorom pri presadzovaní zahraničnopolitických priorít SR. Príkladom je tzv. Bratislavský proces, podpora demokratizácie na Kube a v Bielorusku, alebo podpora integračných ambícií Ukrajiny vo vzťahu k NATO a EÚ. Viaceré z týchto procesov však nie sú hlbšie zakotvené v povedomí slovenskej verejnosti a potenciál na domáce zatraktívňovanie značky „Slovensko“, pre ktorý takéto úspechy otvárajú priestor, tak nie je dostatočne využitý. Je tu teda možnosť bližšie preskúmať možnosti zapojenia spoločenských aktérov v SR do informovania angažovanej verejnosti a zvyšovania povedomia o slovenskej zahraničnej politike.

Dôležitým aspektom najnovších stratégií verejnej diplomacie je tiež využívanie virtuálnych sociálnych sietí - YouTube, Facebook alebo Second Life. Ministerstvá zahraničných vecí Švédska, Izraela, Maledív alebo Macedónska sa aktívne usilujú pôsobiť v rámci Facebooku pomocou vytvárania virtuálnych skupín podporujúcich

---

konkrétne kultúrne alebo hodnotové aspekty. Rovnako využívajú aj videoportál YouTube. Švédsko bolo prvou európskou krajinou, ktorá otvorila virtuálne veľvyslanectvo Swedish House v rámci Second Life a získalo tak nielen priestor na profiláciu v rámci tohoto virtuálneho spoločenstva, ale i rozsiahlu mediálnu pozornosť v globálnych médiách vrátane kľúčových mienkotvorných denníkov a televíznych staníc, ako CNN a BBC. Skupina pre ľudí okolo zahraničnej služby SR už na Facebooku existuje. MZV SR by však malo preskúmať aj ďalšie možnosti a stratégiu vlastných vstupov do tematicky orientovaných internetových sociálnych sietí.

V rozvoji verejnej diplomacie je SR v úvodnej fáze. Je dôležité, že tento kľúčový aspekt modernej zahraničnej politiky sa po rokoch ignorovania stáva jednou zo strategických priorít pri výkone slovenskej zahraničnej politiky. Netreba však zabúdať na to, že akokoľvek kvalitná a technicky prepracovaná verejná diplomacia neurobí zo Slovenska dôveryhodnú a atraktívnu krajinu, ak nebude dôveryhodná a atraktívna aj podstata slovenských domácich a zahraničných politik.

Štefan Osuský – narodil sa 1889 sa v Brezovej pod Bradlom. Bol významný slovenský diplomat a publicista

Mal vrodenný diplomatický talent a jeho víziou bola zjednotená demokratická Európa. Spolu Milanom Rastislavom Štefánikom a Eduardom Benešom si v Paríži zaumienili rozbiť zastaranú monarchiu a na jej troskách založiť Československú republiku.

V roku 1919 sa zúčastnil ako generálny tajomník československej delegácie na mierovej konferencii v Paríži. Spolu s ministrom zahraničných vecí Benešom podpísal Trianonskú mierovú zmluvu, ktorou sa definitívne uznala Československá republika. Osuského umenie diplomacie ocenili aj v USA. Pri príležitosti 110-ého výročia jeho narodenia v roku 1999 pozdravila spomienkovú slávnosť v Brezovej pod Bradlom osobným listom aj vtedajšia šéfká americkej diplomacie Medlin Allbrightová.

Štefan Osuský mal teda veľký podiel na stabilizácii rodiacej sa Československej republiky. Významnú úlohu zohral aj pri vytvorení Malej dohody, ochrannej aliancie Československa, Juhoslávie a Rumunska. V roku 1943 sa z diplomacie stiahol a v roku 1945 odišiel späť do Spojených štátov, kde prednášal na univerzite v Hamiltone. Zomrel v roku 1973 vo Washingtone.

3.3 Úlohy diplomacie v procese Európskej integrácie, prístupový proces SR

Proces európskej integrácie zaznamenal veľký rozmach v oblasti medzinárodných vzťahov a aj diplomatickej činnosti prevažne európskych krajín. Snaha vytvoriť inštitúciu, ktorá by viedla k spojeniu medzi národmi Európy sa zrodila už v časoch druhej svetovej vojny. Hlavným cieľom bolo zaistiť mier, prosperitu a novú budúcnosť pre kontinent, ktorého základy boli porušené. Celý proces Európskej integrácie začal 9.5. 1950, na podnet Francúzska. Na úplnom začiatku stálo šesť krajín – Francúzsko, Belgicko, Holandsko, Nemecko, Taliansko a Luxembursko, ktoré sa spojili. Proces európskej integrácie určuje tiež vývoj a fungovanie spoločných politických nástrojov únie. Politická dimenzia potreby zjednotiť Európu vyústila do podpisu Zmluvy o Európskej únii v Maastrichte v roku 1991.

Na počiatku bola vojnou spustošená Európa a trpké uvedomenie si chýb z vlastnej minulosti. Základom pre hľadanie ciest vzájomnej súčinnosti európskych krajín pri odstraňovaní následkov vojny bol Marschalov plán. Následne na to vznikla v roku 1948 Organizácia pre európsku hospodársku spoluprácu a v roku 1949 Rada Európy. Predchodcom dnešnej Európskej únie bolo Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ ESUO, ktoré svoju činnosť začalo v roku 1951 na základe Parížskej zmluvy. Zakladajúcimi štátmi, ktoré položili základy európskeho integračného procesu, boli: Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Belgicko, Holandsko a Luxembursko. Tieto štáty podpísali zakladajúcu Rímsku zmluvu a vytvorili v roku 1957 Európske spoločenstvo pre atómovú energiu EURATOM a Európske hospodárske spoločenstvo EHS. Tieto tri spoločenstvá tvoria základ Európskej únie.

Európska únia je založená na právnom poriadku a demokracii. Nenahradzuje žiaden doterajší štát a nemôžeme ju ani porovnať s medzinárodnými organizáciami. Základným cieľom Európskej únie je podporovať udržateľný a vyvážený sociálny a ekonomický pokrok, hlavne vytvorením hospodárskej a menovej únie a vytvorením trhu bez hraníc. Hlavným cieľom Európskej únie je zjednotenie európskeho kontinentu a

---

zabezpečiť tak mier a demokraciu. V súčasnosti má Európska únia 27 štátov, medzi ktorými je aj Slovenská republika.

Európsku úniu tvoria tieto inštitúcie:

1. Európsky parlament
2. Európska komisia
3. Rada ministrov
4. Európska rada
5. Súdny dvor

Predvstupová stratégia zahŕňa aj nasledujúce rámce a mechanizmy:

- Asociačné dohody
- Prístupové partnerstvá
- Predvstupovú pomoc
- Spolufinancovanie zo strany medzinárodných finančných inštitúcií
- Účasť na programoch EU a pôsobení agentúr a výborov
- Národné programy pre prijatie acquis
- Pravidelné hodnotiace správy
- Politický dialóg

Prístupový proces - Prístupové rokovania EU a SR sa od bežných rokovaní líšili formátom, obsahom, rozsahom a počtom aktérov. Na jednej strane bola Európska únia a 15 členských štátov a na druhej strane SR a ďalších 12 krajín. Integračný proces bol našou prioritou a odpoveďou na hospodárske a sociálne reformy, zlepšenie životného prostredia, rozvoja zaostalých regiónov.

V roku 1999 bolo hlavnou prioritou našej vlády začať rokovania o vstupe na základe kladného odporúčania Európskej komisie. Hlavným vyjednávačom za SR bol štátny tajomník MZV Ján Figeľ. SR prijala v tomto roku zákon o používaní jazykov národnostných menšín, čím zosúladiť legislatívu SR s medzinárodnými normami. Na základe splnenia aj ďalších ekonomických kritérií, mohla Európska rada v Helsinkách v roku 1999 konštatovať, že si plníme kodanské politické kritériá a prizvala nás k rokovaniam o vstupe. Pre koordináciu negociácií a prípravy na vstup boli vytvorené špeciálne orgány.

Počas ďalšieho roku 2000 sa SR snažila otvoriť väčší objem kapitol a dosiahnuť tak štáty tzv. Luxemburskej skupiny. SR neplánovala pri rokovaníach výnimky z implementácie, požadovala však prechodné obdobia v oblasti ekonomiky. Kľúčovými oblasťami rokovaní boli najmä záležitosti dopravy, životného prostredia, energetiky, poľnohospodárstva, regionálnej politiky. V decembri 2000 na summite v Nice bol potvrdený strategický dokument Európskej komisie pre rozširovanie, tzv. Road map, ktorý definoval harmonogram priorít EÚ v rokovaníach s kandidátskymi krajinami.

V roku 2001 SR uzavrela ďalšie otvorené kapitoly, čiže z 13 kapitol mala predbežne uzavretých 12 a dostala sa tak na úroveň krajín V4. Získala tak reálne predpoklady vstúpiť do EU v rámci prvej vlny rozširovania v roku 2004. Do roku 2002 vstupovalo Slovensko s prioritným cieľom ukončiť rokovania vo všetkých zostávajúcich kapitolách, čo sa mu aj podarilo úspešne realizovať. Na summite v Seville sa začal aj proces prípravy textu prístupovej zmluvy.

V októbri 2002 bola publikovaná správa Európskej komisie hodnotiaca pokrok kandidátskych krajín, a hodnotenie Slovenska bolo zo strany Komisie pozitívne. Rok 2003 bol rokom podpísania Zmluvy o prístupí, ktorú 16. apríla v Aténach počas gréckeho predsedníctva podpísal prezident SR, predseda vlády, minister zahraničných vecí a hlavný vyjednávač pre vstup SR do EU. Po podpise zmluvy prezident SR vyhlásil referendum o vstupe SR do EU.

V druhom polroku 2003 prebehla ratifikácia zmluvy o prístupí v národných parlamentoch krajín EU. A konečne nastal deň „D“, ktorý sa veľkými písmenami zapísal do histórie samostatného Slovenského štátu. 1. mája 2004 vstúpila Slovenská republika a deväť ďalších členov do Európskej únie.

Vstup Slovenska do Eurozóny priniesol množstvo kladov avšak aj zopár záporov. Medzi kladné prínosy patrí vstup SR do Schengenu, čo znamená zrušenie hraníc a cla. Ďalej je to možnosť pracovať v krajinách EU, ktoré nám otvorili svoj pracovný trh a tým pádom uplatniť svoje vedomosti aj za hranicami nášho štátu. Nemenej podstatným

---

plusom je pre nás aj možnosť čerpania finančných prostriedkov z Eurofondov, hlavne v oblasti infraštruktúry, životného prostredia a rozvoja zaostávajúcich regiónov.

V EÚ-10 je cena pracovnej sily omnoho nižšia, než na západe. Po rozšírení sa očakáva odchod viacerých firiem z EÚ-15 do nových členských štátov, kde sa všeobecne nižšie firemné dane spájajú s konkurencieschopnejším a pre podnikateľov výhodnejším trhom pracovnej sily. Pomerne vysoká nezamestnanosť a nižšia životná úroveň robia pracovnú silu lacnou, zároveň je však dostatočne kvalifikovaná.

Na základe historických skúseností sa dalo očakávať, že pohyb pracovnej sily bude po rozšírení obmedzený. Aj pri predchádzajúcich rozšíreniach vstupovali krajiny s nižšími platmi, no výsledkom nebola žiadna masívna migrácia pracovnej sily. Vstup Británie, Írska a Dánska v roku 1973 priniesol porovnanie viac ľudí do (vtedy ešte len šesťčlenného) bloku - EHS - a napriek tomu prebehol pomerne hladko.

Naviac, údaje OSN ukazujú, že bez imigrácie stratí napríklad Taliansko do polovice storočia tretinu svojej populácie a Poľsko, najväčšia z prístupujúcich krajín, 15 percent. Aj pri dnešnej miere prisťahovalectva a s prístupom nových členských krajín bude mať v roku 2050 únia pravdepodobne menej obyvateľov, než dnes.

Pracovníci, ktorí sa zamestnajú v rámci EÚ-25, majú vo všeobecnosti právo na:

- získanie zamestnania bez pracovného povolenia (okrem výnimiek podľa "prechodných období")
- rovnaké zaobchádzanie pokiaľ ide o zamestnanie, sociálne a daňové zvýhodnenia, ako občania danej krajiny
- priviezt' si zo sebou rodinu bez ohľadu na to, aké majú jej príslušníci občianstvo
- plnú účasť na sociálnom systéme
- plné vzájomné uznávanie kvalifikácií

Najväčšie rozšírenie EÚ, ktoré prebehlo 1. mája 2004, znamenalo nárast populácie únie o 75 miliónov ľudí a zväčšenie celkového objemu ekonomiky EÚ na 850 miliárd eur, čo je približne na úroveň USA. (zdroj: www.euroactiv.sk)

3.4 Schengenská zmluva, schengenský priestor

Schengenská zmluva – bola podpísaná 19.6.1990 v Schengene. Táto zmluva podrobnejšie opisuje princípy Schengenského priestoru a Schengenského informačného systému. Ako prví ju podpísali v roku 1985 Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Francúzsko, Nemecko. Podpísanie bolo vyvrcholením dlhodobého úsilia Európskeho spoločenstva.

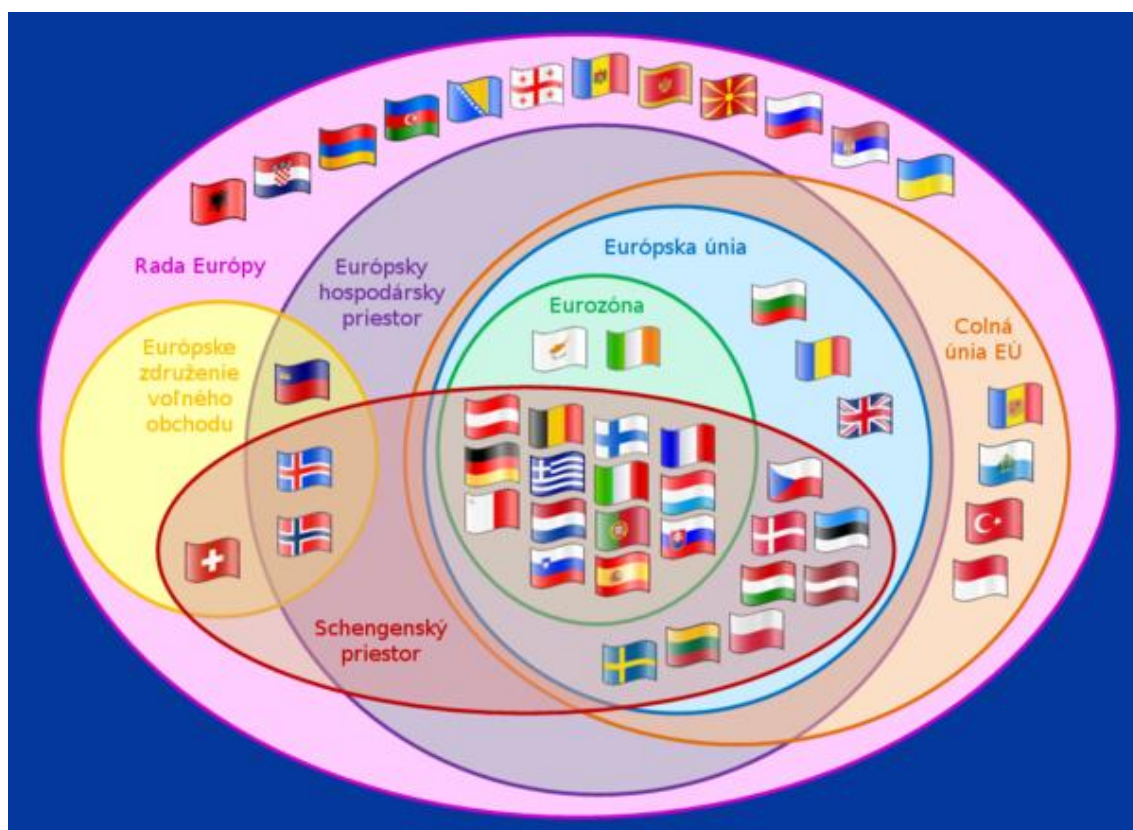
Pre celú oblasť Schengenu členské krajiny zaviedli spoločnú migračnú a azylovú politiku. Cudzincom, ktorí majú tzv. schengenské vízum je umožnené cestovať do všetkých krajín schengenského priestoru.

Schengenská zóna sa postupne rozrastala a jej súčasťou sa stali aj ďalšie krajiny:

Taliansko, Portugalsko, Španielsko, Grécko, Rakúsko, Dánsko, Fínsko, Švédsko, Island a Nórsko. Írsko a Veľká Británia Schengenskú dohodu podpísali v roku 2000, ale len s obmedzenou účasťou.

K najväčšiemu rozšíreniu schengenského priestoru došlo v roku 2007, kedy boli prijaté hlavne bývalé socialistické krajiny ako Česká republika, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko. V roku 2008 vstúpilo sem aj Švajčiarsko.

Schengenský priestor je vlastne územie časti Európy a hŕstky námorských území, v ktorom môžu osoby voľne prekračovať hranice na ktoromkoľvek mieste zmluvných štátov bez toho, aby museli prejsť hraničnou kontrolou, funguje tu voľný pohyb osôb a tovaru a záujme dokonalejšej hospodárskej spolupráce.

Eulerov diagram - znázorňujúci vzťahy medzi rôznymi mnohonárodnými európskymi telesami

---

4 Význam a vplyv diplomacie na rozvoj medzinárodných vzťahov

4.1 Porovnanie vplyvov diplomacie v minulosti a súčasnosti

Tab.1 Porovnanie diplomacie v minulosti a súčasnosti

<i>Zameranie diplomacie v minulosti</i>	<i>Zameranie diplomacie v súčasnosti</i>
Riešenie vojenských konfliktov	Medzinárodné podnikanie
Chránenie záujmov občanov a štátu	Verejné preferencie
Bezpečnosť krajiny	Ľudské práva
Odovzdávanie informácií	Nový svetový poriadok
	Dostupnosť širokej verejnosti
	Enviromentálne otázky
	Transparentnosť

Aj keď globálne politické a sociálne systémy podliehajú neustálym zmenám, dôležitosť diplomacie ako nástroja medzinárodných vzťahov zostáva rovnaká, podstatná a nevyhnutná. Ministerstvá zahraničných vecí a ich profesionálni diplomati zostávajú významnými aktérmi vo vedení medzinárodných záležitostí, napriek podstatným zmenám Vestfálskeho štátneho systému. Inštitút diplomacie preukázal pozoruhodnú pružnosť a schopnosť prispôbiť sa zmenám. Hoci sa zmenila forma ponímania nových aktérov, záujmov a techniky, základný element diplomacie zostáva rovnaký, a to rozhodovanie o medzinárodných konfliktoch mierovou cestou prostredníctvom komunikácie, rokovania a zhromažďovania informácií.

Okrem riešenia kritickým konfliktov je diplomacia, ako spôsob vedenia medzinárodných záležitostí, vysoko dôležitá aj v oblastiach medzinárodného podnikania a neziskového tretieho sektora. I keď je diplomacia v tradičnom zmysle spojená najmä so zahraničnými záležitosťami suverénneho štátu, rovnocenne podstatným je aj vnímanie diplomacie ako 'biznisu', ktorý nezahŕňa len zahraničné ministerstvá, ich

---

diplomatov, ambasády a konzulárne úrady. Vzťahy medzi podnikmi, mimovládnyimi organizáciami, inštitúciami a štátmi sa realizujú prostredníctvom rokovaní, komunikácie na základe zdvorilosti a rešpektu (prinajmenšom je snaha o dosiahnutie interakcií na takej úrovni, keďže realita tomu z času na čas nenasvedčuje). Tradičná diplomacia sa prispôsobila zmenám v spoločnosti, akými sú vyššia miera demokratizácie, splnomocnenie verejnosti a viac pozornosti kladenej morálke a hodnotám. Diplomacia tak teraz zameriava aj na verejné preferencie, ľudské práva, kultúrne rozdiely, medzinárodné právo, transparentnosť a zodpovednosť. To bez pochyby pomohlo tomu, aby si diplomacia udržala svoje kľúčové postavenie vo vedení medzinárodných záležitostí medzi štátmi a medzi neštátnymi aktérmi tiež.

Ďalším aspektom diplomacie, ktorý zdá sa, zostáva stabilným je to, ako sa diplomatické zbory vo veľkých ako aj malých hlavných mestách združujú.

Za účelom zistenia užitočnosti diplomacie v dnešnom svete sa rôzne strany sporia o tom, že bilaterálna diplomacia sa buď stáva čoraz viac irelevantnou alebo naopak, nabera na význame.

Podľa posledných zistení vlády hrajú stále hlavnú úlohu, a ako dôsledok, zaujímanie sa o spôsob, akým štátne úrady a agentúry pracujú, zostáva relevantný.

Dôležitejšie avšak je, že zmeny v štruktúre diplomacie naznačujú spôsob, akým daný štát reaguje na prebiehajúce zmeny.

Analýza toho, ako sa diplomatická reprezentácia prispôsobuje zmenám medzinárodného prostredia, vychádza z jej dvoch základných záujmov: prístup a prítomnosť.

Prístup je spojený so zámermi a cieľmi – prístup k centráram rozhodovacej moci a vplyvu. Prítomnosť, na druhej strane, sa vzťahuje na formu a postup diplomatického zastúpenia.

V dnešnej dobe sa však hlavnou funkciou stáva obhajoba ('advokácia') a úloha diplomatov ako obhajcov.

Ministerstvá zahraničných vecí sa musia meniacemu prostrediu prispôbiť a znovuobjaviť svoju úlohu v globálnom systéme, tak ako aj v národnom diplomatickom systéme. Súčasne však vývojové trendy spôsobili nárast iných sektorových odborov a domácich ministerstiev, vplyv na medzinárodné dianie významne vzrástol a sú

---

uznávané ostatnými aktérmi, najmä kvôli ich flexibilita a odbornej znalosti v špecifických oblastiach.

Nakoľko sa koncepcia národno-štátnej suverenity mení a prispôsobuje novému svetovému poriadku, úloha zastúpenia a diplomatov – definovaných aj ako jeden zo znakov suverenity štátu – sa mení taktiež. Tradičný obraz diplomacie a diplomatického zastúpenia spojený najmä so vzťahmi medzi vládami je už z väčšej časti dobou prekonaný.

Existujú tri možné scenáre a z nich vyplývajúce tvrdenia pre úlohu diplomacie v medzinárodnom prostredí:

1) Organizovaný pluralizmus (globálna solidarita): hranice medzi arénami medzinárodného systému by boli priehľadné a úloha diplomatov by sa rovnala úlohe štátnych úradníkov;

2) Polycentrizmus: svetový poriadok s množstvom sietí, aktérov a centier rozhodovacej moci; v tomto type prostredia by sa diplomati riadili svojim inštinktom a prichádzali by s riešeniami problémov, ktoré by boli zmenami vyvolané; a

3) Politické rozloženie moci: diplomati by hrali úlohu vo formulovaní nového svetového poriadku, usporiadaní nového systému – ako by vyzeral je samozrejme stále neisté.

Viac ľudí cestuje na viac miest pre viac dôvodov. Globálne médiá starostlivo skúmajú výkonnosť vlád ako doma tak i v zahraničí, hlavne v časoch krízy a ak sa jedná o citlivých záležitostiach. Neštátni aktéri na medzinárodnej scéne obklopili štát a vzťahy sú teraz vedené multilaterálnejším a komplexnejším spôsobom ako doteraz.

A vzhľadom na zvýšený pohyb ľudí sa začali čoraz častejšie objavovať kriminálne aktivity spojené s pašovaním, násilím, ilegálnym migrovaním a prevádzacstvom.

Hlavným poslaním konzulárneho úradu bolo poskytovanie služieb a podpora záujmov domácich občanov v zahraničnom prostredí

Takisto cestovanie do zahraničia sa stalo mainstreamovou aktivitou a kvalitné konzulárne služby sú preto oveľa častejšie využívané verejnosťou ako diplomatmi. Jasným dôkazom sú napr. následky tsunami v juhovýchodnej Ázii v roku 2004, keď bolo niekoľko európskych MZV ostro kritizovaných za nedostatok adekvátnej odozvy

---

na túto situáciu. Európania zasiahnutí touto udalosťou boli prevažne turisti a pozostali sa dočkali veľkej podpory zo strany verejnosti. Vedenie konzulárnych záležitostí sa vtedy stalo oknom spoločnosti na svet diplomacie a toto malo značný dopad na všeobecný image MZV.

Medzinárodná aktivita mimoštátnych aktérov v poslednom období pritiahla veľkú pozornosť v oblasti medzinárodných vzťahov a tým vzniká otázka ohľadom konvenčného imidžu diplomacie so suverénnymi štátmi ako hlavnými hráčmi.

Ako jeden z hlavných následkov globalizácie – zvyšujúca sa medzinárodná závislosť a hlavne extrémny rast medzinárodného obchodu a medzinárodných obchodných režimov priniesla štátom čoraz nižšiu kontrolu nad národnými ekonomikami. Ako sa úloha nadnárodných korporácií v medzinárodných vzťahoch zvyšuje, sub-štátne vlády sú nútené im vytvárať priaznivé podmienky a tým im poskytovať výhody aby prišli do ich krajiny, usadili sa a zostali aj v budúcnosti.

Druhý faktor, ktorý umožnil vznik sub-štátnej diplomacie je proces internacionalizácie domácich politík. Oblasť politík, ktoré spadajú pod jurisdikciu sub-štátnych vlád, ako napríklad enviromentálne otázky, zdravotníctvo, komunikácia, sociálne služby, transport, nehody o pozemkoch

Napriek tomu že medzinárodné prostredie sa stalo čoraz otvorenejšie aktivitám regiónov, len obmedzenému množstvu sa podarí obstať v medzinárodnej súťaži. Výskyt menších v medzinárodnej agende je vcelku bežným fenoménom;

4.2 Nové výzvy, nové riešenia v diplomacii

Verejná diplomacia bola tradične vnímaná ako komunikačná funkcia, ktorá bola vytvorená na vytvorenie podpory národných ideí, hodnôt a praktík medzi ľuďmi v zahraničí. Často je verejná diplomacia považovaná za zdroj „ľahkej sily“, ktorá zabezpečuje víťazstvo verejnej mienky presvedčením o kultúrnej a hodnotovej atraktivite daného štátu.

Verejnú diplomáciu ovplyvnili dve základné zmeny v medzinárodnom systéme ktorý môže spôsobiť, že súčasné praktiky budú zastarané a neefektívne:

- ľudia nie sú tak ľahko citliví na štýl propagačných oslovení ako predtým.
- súčasné informácie o globálnych a lokálnych záležitostiach sú dostupné kdekoľvek a kedykoľvek a ľudia sú preto schopní rozšíriť svoje vlastné názory a pohľady komukoľvek kto ich bude počúvať.

Má typicky formát jednostrannej a nesúmernej komunikácie, spôsobujúcej, že štát posielal správu zahraničiu, že podlieha vplyvu jeho vlastného názoru a postojom, ktorý je priaznivý pre daný štát a len s malým prínosom pre cieľový segment.

Od čias keď sa verejnosť stala silnejšou, je teraz logické, že štát sa snaží získať podporu verejnosti vo svojich politických rozhodnutiach nielen od domácej verejnosti, ale aj zahraničia.

Medzitým môže ministerstvo zahraničných vecí použiť súkromné akcie, ako napr. Svetové Ekonomické Fórum, Olympijské Hry alebo Expo výstavu na propagáciu jej predstavy a získať spätnú odozvu.

Verejná diplomacia je základnou aktivitou ministerstva zahraničných vecí. Pokiaľ sa ale adaptuje do novej reality medzinárodného systému, verejná diplomacia riskuje, že sa stane zastaranou a nepodstatnou. Nanešťastie, nová verejná diplomacia, ostáva zväčša len v teoretickej rovine, okrem zopár doporučovaných prípadov aktuálnej implementácie. Akademici a profesionáli by mali preto pokračovať v sústreďení sa na tú časť diplomacie, ktorej pokrok prinesie najvyššie výhody.

V Ázii, v krajinách ako sú Čína, Japonsko, Singapur a Thajsko, dostáva postupne diplomacia definíciu vzdialenú od zahraničnej politiky. Hranice diplomacie sa rozširujú, keďže rozšírila svoje pole pôsobenia. Vo všeobecnosti sa prostredie stalo čoraz viac navádzajúce ku použitiu diplomacie, čo sa týka uvoľnenia centralizovaných spôsobov tvorby zahraničnej politiky.

Aj keď schopnosť diplomacie riadiť medzinárodné zmeny je zrejmá, na posilnenie systému spolupráce je potrebné zlepšiť koordináciu medzi štátnymi a neštátnymi aktérmi, rozsiahlej medzinárodnej siete ambasád, organizácií, podnikov a ministerstiev zahraničných vecí. Zapojenie verejnosti a súkromných zdrojov do synergických až

---

symbiotických vzťahov by posilnilo celkovú výkonnosť riešenia problémov a zvýšilo by spoločenskú účasť na procese 'zjednocovania globálnej vlády a globálnych vzťahov'

Za svetový vývoj sú spoluzodpovedné všetky štáty sveta. Vždy je možné prispieť k šíreniu demokratických myšlienok a podporiť tých, ktorí sa o demokratický vývoj snažia aj za veľmi nepriaznivých podmienok. Slovensko sa stáva členom rodiny slobodných a demokratických krajín a malo by urobiť všetko preto, aby šancu z toho vyplývajúcu aj plne využilo.

---

5 Záver

Počas vypracovávania tejto práce sme sa snažili postupovať tak, aby sme mohli priniesť objektívne a komplexné informácie o problematike úloh diplomacie pri rozvoji medzinárodných vzťahov s dôrazom na európsku integráciu, a ako to aj z názvu práce vyplýva, priniesť odpovede na otázky čo je diplomacia, ako vznikla a akú úlohu zohráva v živote nás všetkých

Súčasný svet sa od toho minulého diametrálne líši. Prešli sme dlhým a náročným vývojom a tak ako sme sa menili my, menila sa aj celá diplomacia, avšak jej podstata ostala.

Kým v minulosti sa diplomacia využívala najmä na prenos informácii pomocou poslov do jednotlivých miest a krajín, na urovnávanie vojnových, náboženských, politických a sociálnych konfliktov, v súčasnosti ide skôr o obchodné, podnikateľské ale aj mierové aktivity najmä voči susedným štátom. Každá krajina, ktorá prijala diplomaciu ako univerzálny komunikačný prostriedok, si ju musela prispôbiť svojim národnostným a sociálnym aspektom. Jej úlohou však naďalej ostáva vytvorenie takých podmienok v štáte, aby sa všetci cítili bezpečne.

Slovenská diplomacia by sa mala usilovať vytvoriť prostredníctvom rokovaní a rôznych bilaterálnych a multilaterálnych dohôd priaznivé podmienky na to, aby sa slovenské bezpečnostné zložky ešte viac ako doteraz mohli podieľať na medzinárodnom boji s terorizmom a inými bezpečnostnými hrozbami. Taktiež je však potrebné vytvoriť systém globálnej kooperatívnej bezpečnosti, v ktorom bude predchádzanie krízam zohrávať rovnako dôležitú úlohu ako reakcie na ne.

Aby si EÚ zachovala svoj zmysel, aby prehĺbila svoju akcieschopnosť a aby sa jej vybudované štruktúry nezrútili, nemôže sa ďaleko na východ nikdy rozšíriť. Rusko však potrebuje európske peniaze a investície, Európa zasa ruskú energiu a nerastné bohatstvo. Preto by sa európska diplomacia vo vzťahu k Rusku mala snažiť o vytvorenie strategického partnerstva, z ktorého by sa časom mohla stať zóna voľného obchodu.

Slovensko by ďalej malo rozvíjať intenzívnu spoluprácu so svojimi stredoeurópskymi susedmi, a to nielen napr. v rámci doterajšieho zoskupenia V4, ale aj jednotlivo s každou z týchto krajín. Okrem spolupráce na medzivládnej a medzištátnej

---

úrovni je veľmi dôležité podporovať komunikáciu medzi jednotlivými regiónmi a územnými celkami týchto krajín a priame kontakty ich obyvateľov.

.Na tvorbe zahraničnej politiky štátu sa nepodieľa výlučne iba Ministerstvo zahraničných vecí SR ale aj mnohé ďalšie rezorty ako prezident, vláda, jednotlivé ministerstvá a ich súčasti, ale napr. aj rôzne mimovládne organizácie, či už sú to organizácie na podporu ľudských práv, humanitárne organizácie alebo iné spoločnosti usilujúce sa o rozvoj občianskej spoločnosti a zapájanie občanov do rozhodovacích procesov vo vlastnej krajine. Na zahraničnej politike štátu sa podieľa popri výkonnej aj zákonodarná zložka moci. Príkladom môže byť činnosť Spoločného parlamentného výboru NR SR a Európskeho parlamentu.

Vstup do EÚ spôsobí, že nároky kladené na slovenskú zahraničnú politiku budú oveľa väčšie ako doteraz. Bude musieť riešiť omnoho širšie spektrum problémov a otázok ako doteraz. Vstup do EU však pre SR znamená aj historickú šancu vybudovať si pevné postavenie vo svete.

Za svetový vývoj sú spoluzodpovedné všetky štáty sveta. Vždy je však možné prispieť k šíreniu demokratických myšlienok a podporiť tých, ktorí sa o demokratický vývoj snažia aj za veľmi nepriaznivých podmienok. Aj naše malé, srdcom však veľké Slovensko sa stáva členom rodiny slobodných a demokratických krajín a mali by sme urobiť všetko pre to, aby sme túto šancu z toho vyplývajúcu aj plne využili.

---

6 Zoznam použitej literatúry

1. Bystrický Ľ.: Základy diplomacie, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2006, 167 s., ISBN 80-7165-544-9
2. Králik J.: Letokruhy diplomacie, IURA EDITION, Bratislava 2003, 522 s., ISBN 80-89047-51-3
3. Balušek M.: Umenie diplomacie, BALIMEX s.r.o., Bratislava 1996, 222 s., ISBN 80-85327-17-1
4. Syruček M.: Diplomacie v neglize, Mladá fronta Praha 2005, 384 s., ISBN 80-204-1279-4
5. Syruček M.: Diplomatické maléry, Mladá fronta Praha 2004, 304 s., ISBN 80-204-1110-0
6. Ralph G. Feltham: Příručka diplomata, SLON Praha 2003, 262 s., ISBN 80-86429-13-X
7. Vršanský P.: Základy diplomatickej komunikácie, IURA EDITION Bratislava 2004, 150s, ISBN 80-8078-015-3
8. Dr.Ing.P.Fekete,CSc.-Mgr.E.Harbutová: Teória spoločenskej komunikácie a protokolu v medzinárodných vzťahoch, SPU Nitra 2005,149s, ISBN 80-8069-551-2
9. Bystrický Ľ.: Základy diplomacie, Dilema Bratislava 2000, s.2, ISBN 80-9680-299-2
10. Editor Štefan Šebesta, Slovenská republika v medzinárodných vzťahoch, Polygrafia SAV, Bratislava, ISBN 80-85506-75-0
11. Ján Tomko a kolektív, Medzinárodné právo verejné, Obzor, Bratislava1988, 424 s., 65-033-88 MPV
12. Juraj Králik, Karierny diplomat, IURA EDITION, Bratislava 2006, 473 s., ISBN 80-8078-095-1
13. Dějiny Diplomacie, S.V.Bachrušin a kol., Státní nakladatelství politické literatúry, Praha 1961, 63/I-8
14. Henry Kissinger, Umění diplomacie, Patriae, Praha 1997, ISBN 80-85190-59-1

-
15. Viedenský dohovor o diplomatických stykoch 1961
  16. Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch 1963
  17. Ján Figeľ, Miroslav Adamiš, Slovensko na ceste do Európskej únie, Bratislava 2003, 205 s. ISBN 80-968148-4-2
  18. Stručné Dejiny Diplomacie – K. Adamová, L. Križkovský, vyd. : C.H.Beck 2002
  19. Základy Diplomacie – Ľubor Bystrický, vyd. : Michala V.2006

V práci som použila materiál nachádzajúci sa na nasledovných webových stránkach:

<http://www.zahranicnapolitika.sk/index.php?id=265&tl=13>

<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1144>

www.mzv.sk

www.sfpa.sk

www.savba.sk

www.europskaunia.sk/predvstupove_rokovania

www.justice.gov.sk

http://europa.eu/abc/12lessons/index_sk.htm

www.euractiv.sk

<http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/analyza/ako-sa-zmeni-zahranicna-politika-sr-po-vstupe-do-eu-a-nato>

<http://referaty.atlas.sk/odborne-humanitne/ekonomia/36574/medzinarodne-vztahy>

http://www.europskaunia.sk/socialni_dialog

<http://sk.wikipedia.org/>

<http://mv3fpvmv.blog.co.uk/2009/05/17/europska-diplomacia-6131139/>

<http://www.zahranicnapolitika.sk/index.php?id=787&tl=13>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Madeleine_Albrightov%C3%A1

http://sk.wikipedia.org/wiki/Winston_Churchill

<http://dnes.atlas.sk/pauza/osobnosti/199325/pred-85-rokmi-sa-narodil-henry-kissinger>

<http://www.noveslovo.sk/clanok.asp?id=2092&cislo=9/2001>

<http://www.slovacivosvete.sk/1472/tefan-osusk.php>

---

7 Přílohy

Příloha č. 1 - CD nosič

